

Izvještaj

Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji studijskih programa

Naziv visokoškolske ustanove: Univerzitet u Tuzli, Ekonomski fakultet

Adresa: Dr. Tihomila Markovića br. 1, 75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina

Datum posjete: 30. 11. – 2. 12. 2024.

Sastav komisije:

1. Eldin Mehić, stručnjak iz reda akademske zajednice BiH, predsjednik
2. Maja Martinović, međunarodni stručnjak, član
3. Nenad Marković, stručnjak iz reda privrede i prakse, član
4. Andrej Ševa, student, član

Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji visokoškolskih ustanova, odnosno njihovih studijskih programa radi u skladu sa Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 100/11 i 26/19) i Odlukom o kriterijumima za studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/17).

Sadržaj

Izveštaj	1
Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji studijskih programa	1
Uvodne napomene	3
1. Komisija	3
1.1 Sastav	3
1.2 Zadatak /uloga	3
1.3 Metod rada.....	3
2. Izveštaj.....	5
2.1 Opšte informacije o visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu	5
2.2 PROGRAM EKONOMIJA (II CIKLUS STUDIJA): KRITERIJI ZA AKREDITACIJU STUDIJSKIH PROGRAMA PRVOG I DRUGOG CIKLUSA STUDIJA	6
2.2.1 POLITIKA OSIGURANJA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA.....	6
2.2.2 KREIRANJE I USVAJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA.....	10
2.2.3. UČENJE, PODUČAVANJE I VREDNOVANJE USMJERENI NA STUDENTA.....	15
2.2.4 UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE I CERTIFICIRANJE.....	20
2.2.5 LJUDSKI POTENCIJALI.....	21
2.2.6 RESURSI I FINANSIRANJE	25
2.2.7 UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA O STUDIJSKIM PROGRAMIMA	29
2.2.8 INFORMISANJE JAVNOSTI O STUDIJSKIM PROGRAMIMA.....	30
2.2.9 KONTINUIRANO PRAĆENJE, PERIODIČNA EVALUACIJA I REVIZIJA PROGRAMA	30
2.2.10 MOBILNOST AKADEMSKOG OSOBLJA I STUDENATA.....	34
3. Mišljenje o ishodu akreditacije.....	37
Kreiranje i usvajanje studijskih programa	38
Resursi i finansiranje.....	38

Uvodne napomene

Komisija stručnjaka prezentuje svoje mišljenje na osnovu samoevaluacijskog izvještaja i opisuje zatečeno stanje na visokoškolskoj ustanovi u skladu sa Odlukom o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 100/11 i 26/19) i Odlukom o kriterijumima za studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/17).

1. Komisija

1.1 Sastav

Komisija stručnjaka je imenovana Rješenjem Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, broj: 05-33-1-425-3/24, od 3. 10. 2024. u sastavu:

1. Eldin Mehić, stručnjak iz reda akademske zajednice BiH, predsjednik
2. Maja Martinović, međunarodni stručnjak, član
3. Nenad Marković, stručnjak iz reda privrede i prakse, član
4. Andrej Ševa, student, član

1.2 Zadatak /uloga

Komisija stručnjaka je imala zadatak da :

- izvrši evaluaciju kriterija i indikatora za akreditaciju visokoškolske ustanove
- uoči dobre i loše strane visokoškolske ustanove
- definiše preporuke za unapređenje visokoškolske ustanove

1.3 Metod rada

Procedura rada Komisije stručnjaka obuhvatala je sljedeće faze:

1.3.1 Priprema

Svi članovi Komisije stručnjaka analizirali su samoevaluacijski izvještaj i njegove priloge, definisali listu pitanja te dali preliminarnu ocjenu ispunjenosti kriterija sa argumentima na osnovu podataka iz samoevaluacijskog izvještaja.

1.3.2 Posjeta visokoškolskoj ustanovi

U komunikaciji sa visokoškolskom ustanovom i članovima komisije stručnjaka, sekretar je organizovao posjetu ustanovi. Trajanje posjete je bilo 3 dana. Tokom posjete komisija je održala intervju sa predstavnicima sljedećih grupa: menadžment, akademsko osoblje, tim za samoevaluaciju, studenti, alumni, predstavnici privrede i prakse. Tokom posjete članovi komisije održavali su konsultativne sastanke bez prisustva predstavnika visokoškolske ustanove.

1.3.3 Pisanje izvještaja komisije

Na osnovu samoevaluacijskog izvještaja, zatečenog stanja na visokoškolskoj ustanovi i podataka dobivenih tokom intervjua sa predstavnicima svih zainteresovanih strana, sekretar

komisije je napisao nacrt izvještaja koji je poslao članovima komisije na komentare i usaglašavanje.

1.3.4 Formiranje mišljenja

Komisija je u pravilu odluke donosila konsenzusom, s tim da, ukoliko konsenzus nije postignut, svaki član komisije mogao je izdvojiti svoje mišljenje. Komisija je ispunjenost svakog kriterija za akreditaciju ocjenjivala opisno, koristeći sljedeće ocjene:

- potpuno ispunjen,
- znatno ispunjen,
- djelimično ispunjen i
- neispunjen.

2. Izvještaj

2.1 Opšte informacije o visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu

Naziv, adresa i e –mail visokoškolske ustanove	Univerzitet u Tuzli, Ekonomski fakultet ef@untz.ba
Internet adresa	www.ef.untz.ba
Naziv, broj i datum akta o osnivanju studijskog programa	Studijski program II ciklusa „Ekonomija“ – Odluka NNV-a 02/3-1943/11-2 od 17.3.2011.
Poresko-identifikacioni broj	4209444710048
Ime, prezime i adresa (naziv i sjedište) osnivača	Skupština Tuzlanskog kanton Rose Hadživukovića 1, Tuzla
Broj i datum odluke o imenovanju lica ovlaštenog za zastupanje	032-0-Reg-23-00028/2 od 17.03.2023. godine (Rješenje o izmjena podataka u registru poslovnih subjekata) Općinski sud u Tuzli
Broj i datum dozvole za rad visokoškolske ustanove	Upisani u sudski registar na osnovu Zakona o Univerzitetu Sl. novine TK 13/1999 od 30.09.1999. godine
Broj i datum dozvole za izvođenje studijskog programa	Studijski program II ciklusa „Ekonomija“ – Nije bila potrebna
Broj i datum dozvole za rad van sjedišta	Nema
Kontakt osoba (za posjetu)	dr. sci. Amra Gadžo, vanr. prof.
Broj telefona	+387 35 320 820
Naziv, adresa i e –mail visokoškolske ustanove	Univerzitet u Tuzli, Ekonomski fakultet amra.gadzo@untz.ba
Internet adresa	www.ef.untz.ba

2.2 PROGRAM EKONOMIJA (II CIKLUS STUDIJA): KRITERIJI ZA AKREDITACIJU STUDIJSKIH PROGRAMA PRVOG I DRUGOG CIKLUSA STUDIJA

2.2.1 POLITIKA OSIGURANJA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA

2.2.1.1 Visokoškolska ustanova ima usvojenu i javno dostupnu politiku unutrašnjeg osiguranja kvaliteta studijskih programa kao dio njenog strateškog upravljanja

Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli ima usvojenu i javno dostupnu politiku unutrašnjeg osiguranja kvaliteta studijskih programa, koja je dio strateškog upravljanja Univerziteta. Ova politika predstavlja ključni segment reformskih procesa i kontinuiranog unapređenja visokog obrazovanja.

Osiguranje kvaliteta studijskih programa zasniva se na Politici osiguranja kvaliteta Univerziteta u Tuzli, koja definiše strateški pristup unapređenju obrazovanja. Takođe, oslanja se na Bolonjsku deklaraciju, kojom je Bosna i Hercegovina od 2003. godine preuzela obavezu usklađivanja obrazovanja sa evropskim standardima. Domaća legislativa, uključujući Okvirni zakon o visokom obrazovanju i Zakon o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona, dodatno reguliše ovaj proces.

Sistem osiguranja kvaliteta na Fakultetu funkcioniše kroz nekoliko ključnih tijela i mehanizama. Centar za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju, koji djeluje od 2009. godine, odgovoran je za implementaciju politika i mjera kvaliteta. Odbor za upravljanje kvalitetom, formiran Odlukom Senata Univerziteta, zadužen je za evaluacije, praćenje i unapređenje kvaliteta, te uključuje nastavno i administrativno osoblje, kao i studente, u procese osiguranja kvaliteta.

Politika osiguranja kvaliteta Ekonomskog fakulteta obuhvata uspostavu sistema upravljanja kvalitetom sa jasno definisanim procedurama i odgovornostima. Evaluacija studijskih programa sprovodi se kroz redovne provjere rada nastavnika, praćenje studentske prolaznosti, zadovoljstva studenata i dostupnosti resursa. Fakultet redovno provodi samoevaluaciju, najmanje jednom u dvije godine, obuhvatajući tekuću i prethodnu akademsku godinu. Takođe, anketiranje studenata putem anonimnih upitnika na kraju svakog semestra omogućava prikupljanje podataka o kvalitetu nastave, a rezultati se analiziraju radi unapređenja nastavnog procesa.

Fakultet zrađuje samoevaluacijske izvještaje u svrhu institucionalne akreditacije i poboljšanja kvaliteta. Evaluacije uključuju praćenje rada nastavnika i saradnika, analizu zadovoljstva studenata i drugih učesnika, te procjenu resursa i kvaliteta podrške studentima. Rezultati evaluacija koriste se za prepoznavanje dobrih praksi i identifikaciju oblasti koje zahtijevaju unapređenje, čime se osigurava kontinuirani razvoj i unapređenje kvaliteta obrazovanja na Fakultetu.

Ključni nedostatak predstavljenog sistema kvaliteta ogleda se u nedovoljno efikasnom korištenju povratnih informacija za stvarna unapređenja. Iako se provode evaluacije, poput studentskih anketa često izostaje implementacija konkretnih mjera koje bi odgovorile na identifikovane nedostatke, dok povratne informacije ostaju formalnost bez stvarnog uticaja. Također, ne prati se dovoljno efekat poduzetih mjera, čime se gubi mogućnost da se provjeri njihova efikasnost i dalje prilagodi djelovanje. Ograničena uključenost studenata i drugih

zainteresovanih strana u donošenje odluka o poboljšanjima dodatno usložnjava problem, dok resursna ograničenja (finansijska, tehnička ili kadrovska) često otežavaju realizaciju potrebnih promjena. Sve ove slabosti rezultiraju nepotpunim ciklusom osiguranja kvaliteta, čime se smanjuje njegova učinkovitost i stvarni doprinos unapređenju nastavnog procesa.

2.2.1.2 Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa je usmjerena na promociju: istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijskim programima, kao i sprečavanju plagijata radova nastavnika i završnih radova studenata

Studijski program Ekonomija II ciklus funkcioniše u skladu sa Politikom osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli iz 2011. godine i u skladu sa Strategijom razvoja Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli za period 2022-2027, dok dokument Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa kao takav ne postoji na nivou Univerziteta i Ekonomskog fakulteta. Komisija konstatuje da se politika osiguranja kvaliteta studijskih programa uređuje, koordiniše i kontroliše centralizovano, sa nivoa rektorata Univerziteta za sve fakultete/ organizacione jedinice i studijske programe.

U politici osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli iz 2011. godine ukazano je na potrebu vrednovanja, analize i poboljšanja studijskih programa, što je primjetan proces koji se trenutno obavlja na predmetnom studijskom programu. Pomenuti studijski program učestvovao je samoevaluacionim izvještajem u institucionalnoj akreditaciji Univerziteta u Tuzli 2020. godine. U Strategiji razvoja fakulteta definisan je strateški cilj 1 „Obezbijediti prepoznatljivost i atraktivnost studijskih programa i unaprijediti osnovu za realizaciju nastavnog procesa“ koji se sa svoja četiri operativna cilja odnosi na osiguranje kvaliteta svih svojih studijskih programa na Ekonomskom fakultetu. Svaki operativni cilj posjeduje listu ključnih indikatora performansi sa polaznom i ciljnom vrijednošću, kao i identifikaciju rizika. Istraživački rad, internacionalizacija i mobilnosti na predmetnom studijskom programu su istaknuti strateškim ciljem 2 „Unaprijediti naučnoistraživački rad, internacionalizaciju i mobilnost“ koji takođe sadrži svoje operativne ciljeve sa listom ključnih indikatora performansi i rizicima. Osiguranje kvaliteta studijskih programa putem istraživačkog rada je takođe centralizovano na nivou rektorata Univerziteta odakle se prikupljaju različiti podaci vezani za praćenje kapaciteta NIR-a, pregled naučnih, stručnih i umjetničkih dostignuća nastavnika i saradnika na Univerzitetu u Tuzli, registar domaćih publikacija, projekata za NIR i aktivnosti iz oblasti NIR-a. Nastavno osoblje angažovano na predmetnom studijskom programu dostavlja svoju naučnu produktivnost krajem godine Centru za QA koji te podatke objedinjava na nivou Univerziteta i kao takve objavljuje. Na Univerzitetu postoji registar istraživača koji omogućava svim nastavnicima i saradnicima unos naučnih rezultata u integrisani elektronski sistem, međutim u ovom momentu nije primjetno njegovo aktivno korištenje sa nivoa Ekonomskog fakulteta. Centralizacija je takođe primjetna i na nivou internacionalizacije i mobilnosti, što je uređeno centralnom Strategijom za internacionalizaciju iz 2018. godine. Na nivou fakulteta postoji ECTS koordinator zadužen za pitanja međunarodne saradnje koji je ujedno i član Odbora ECTS koordinatora na nivou Univerziteta. Indikatori mobilnosti postoje centralizovano i na nivou fakulteta.

Mehanizam za sprečavanja plagiranja radova nastavnika i završnih radova studenata na predmetnom studijskom programu nije sistematizovan, međutim postoje određeni dokazi o individualnim pristupima ovom pitanju. Plagiranje je zabranjeno na predmetnom studijskom programu i naročito istaknuto Pravilnikom o završnom radu I ciklusa studija i Etičkim kodeksom studenata Univerziteta u Tuzli.

2.2.1.3 Politika podržava razvoj kulture kvalitete u kojoj svi unutarnji sudionici doprinose kvaliteti studijskih programa, te definira način uključivanja vanjske sudionika u tome

Unutrašnji učesnici (studenti, nastavnici, administracija) doprinose egzistenciji kulture kvaliteta na način učešća u različitim postupcima osiguranja kvaliteta studijskih programa. Konstatuje se da je jedan student član tima za unutrašnju ocjenu kvaliteta za predmetni studijski program. Utvrđeno je da se provode studentska vrednovanja kvaliteta nastavnog procesa (studentske ankete) dva puta u semestru pismenim putem. Tim za anketiranje obrađuje anketne upitnike, kreira izvještaj koji se dostavlja na Naučno nastavno vijeće fakulteta na kojem se raspravlja o prijedlogu potencijalnih preventivnih i korektivnih mjera na osnovu dobijenih rezultata. Komisiji je predočeno da se od naredne godine centralizovano planira prelazak na elektronski način anketiranja. Postupak anketiranja obavlja se u skladu sa Pravilnikom o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave. Svakom nastavniku i saradniku sa predmetnog studijskog programa se dostavljaju rezultati ankete po predmetima, a dekanu se dostavljaju kompletni rezultati ankete. Tim za anketiranje dostavlja usvojeni izvještaj NNV-a Odboru za upravljanje kvalitetom Univerziteta koji predlaže preventivne i korektivne mjere Senatu Univerziteta.

Zaposleni na Fakultetu popunjavaju posebne ankete u kojima procjenjuju nivo zadovoljstva institucijom, nivo zadovoljstva radnim aktivnostima na fakultetu, nivo zadovoljstva radnim mjestom, uslovima rada u ličnom pozicijom. Nastavno osoblje učestvuje u održavanju kulture kvaliteta kao subjekt ocjenjivanja od strane studenata, putem dostavljanja različitih podataka vezanih za naučno istraživački rad, učešćem u timovima za samoevaluaciju.

Učešće vanjskih korisnika se ogleda kroz učešće u neformalnom Poslovnom savjetu fakulteta kojem pripada i predmetni studijski program. Vanjski korisnici učestvuju i kao stručni saradnici na predavanjima praktičnih studija slučaja volonterski 2-3 puta godišnje.

Alumnisti koji su na uvažanim mjestima u privrednim subjektima gdje su zaposleni, kao i kantonalnim/ državnim tijelima, podržavaju fakultet tako što održavaju kontinuirane veze sa fakultetom. Alumni klub ne funkcioniše kao posebna organizacija izvan fakulteta, već putem potpisivanja pristupnica alumni klubu.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Znatna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Prilagodavanje samoevaluacionih izvještaja

Buduće samoevaluacione izvještaje potrebno je uskladiti sa Odlukom o kriterijumima za akreditaciju I i II ciklusa studija u Bosni i Hercegovini te osigurati detaljna objašnjenja i dokaze za sve smjernice i podkriterijume unutar deset definisanih kriterijuma kako bi se osigurala konzistentnost i relevantnost evaluacija.

2. Javna dostupnost strateških dokumenata

Objaviti Strategiju razvoja Ekonomskog fakulteta za period 2022-2027 na službenoj veb stranici. Takođe, ažurirati i razdvojiti postojeću Politiku osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli iz 2011. godine u skladu sa važećim kriterijumima za akreditaciju

studijskih programa i visokoškolskih ustanova, čime bi se osigurala jasna razgraničenja i transparentnost.

3. Razvoj izvještaja i akcionih planova

Izraditi izvještaj o provodivosti strategije razvoja sa procjenom ostvarivosti operativnih ciljeva, uključujući ključne indikatore uspješnosti i analizu rizika. Dodatno, razviti strateški akcioni plan za studijske programe u skladu sa Strategijom za internacionalizaciju Univerziteta, čime bi se omogućilo sistemsko praćenje postignuća.

4. Centralizacija i javna dostupnost podataka

Izdvojiti podatke o istraživačkom radu specifično za Ekonomski fakultet/studijske programe iz centralizovanih univerzitetskih baza i javno ih objaviti na veb stranici Fakulteta kako bi bili dostupni svim zainteresovanim stranama, čime bi se unaprijedila transparentnost i dostupnost informacija.

5. Unapređenje povratnih informacija i evaluacija u kontekstu politike kvaliteta

Razviti efikasnije mehanizme korištenja povratnih informacija iz evaluacija za donošenje konkretnih mjera poboljšanja. Osigurati sistematsko praćenje efekata implementiranih mjera kako bi se procijenila njihova efikasnost i omogućilo kontinuirano prilagođavanje djelovanja, čime bi se zatvorila petlja kvaliteta. Povećati uključenost studenata i drugih zainteresovanih strana u procese odlučivanja o unapređenjima kroz fokus grupe i savjetodavne odbore. Dodatno, obezbijediti resurse za realizaciju potrebnih promjena, uključujući finansijsku, tehničku i kadrovsku podršku kako bi se osigurala održivost i efektivnost mjera unapređenja.

6. Unapređenje evaluacionih procesa

Proširiti učešće studenata, poslodavaca i drugih zainteresovanih strana u evaluacionim procesima kroz fokus grupe, okrugle stolove i savjetodavne odbore. Takođe, implementirati elektronski sistem za anketiranje studenata i zaposlenih radi efikasnijeg prikupljanja povratnih informacija i unapređenja procesa donošenja odluka.

7. Jačanje institucionalnih kapaciteta

Formirati Poslovni savjet Ekonomskog fakulteta koji će uključivati predstavnike predmetnih studijskih programa. Osnovati alumni klub i nabaviti softver za upravljanje korisnicima, omogućavajući povezivanje, razmjenu informacija i objavljivanje poslova za alumniste. Takođe, organizovati obuke i radionice za nastavno osoblje s ciljem jačanja kapaciteta za osiguranje kvaliteta i primjenu inovativnih metoda nastave.

8. Mentorska i infrastrukturna podrška

Uspostaviti sistemsko praćenje kvaliteta mentorstva i podrške studentima uz razvoj specifičnih pokazatelja uspješnosti. Osigurati dodatne finansijske mehanizme za unapređenje infrastrukture i tehnoloških resursa, uključujući nabavku savremene opreme i softverskih rješenja za evaluaciju i analizu podataka.

9. Pravila o sprečavanju plagiranja

Identifikovati i izdvojiti odredbe i pravila iz institucionalnih akata koja se odnose na sprečavanje plagiranja. Objaviti objedinjeni dokument na adekvatnom mjestu na web stranici Ekonomskog fakulteta kako bi bio lako dostupan i transparentan za studente, nastavno osoblje i širu akademsku zajednicu.

2.2.2 KREIRANJE I USVAJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

2.2.2.1 Visokoškolska ustanova ima uspostavljene procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa koji uključuju studente i sve zainteresirane strane.

Visokoškolska ustanova Univerzitet u Tuzli ima uspostavljene Procedure za donošenje novih i usklađivanje postojedih studijskih programa koje uključuju studente i sve zainteresirane strane. U Statutu Univerziteta u Tuzli, član 172. stav (4), navedeno je da evaluaciju studijskih programa provodi Senat u skladu sa Procedurama donošenja i evaluacije studijskih programa kojima se definiše način predlaganja novog studijskog programa, evaluacije studijskog programa, izmjene i dopune studijskog programa, zajedničkih studija i osiguranja kvaliteta studijskih programa. Procedure za donošenje novih i usklađivanje postojedih studijskih programa detaljno propisuju sve elemente i strukturu koju prijedlog novog studijskog programa mora sadržavati. Pri inoviranju nastavnih planova i programa primjenjuje se Zakon o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statut Univerziteta u Tuzli. Odluku o izmjenama i dopunama studijskog programa donosi Senat na prijedlog Naučno-nastavnog vijeća fakulteta. Od 2023/24 inoviranje studijskog programa se radi u skladu sa Smjernicama.

Program se izvodi od akademske 2011/12. godine. Inoviran je u akademskoj 2012/13., 2016/27., 2019/20. i u 2023/24. godini.”

Konstatuje se sporadično konsultovanje vanjskih zainteresovanih strana u procesu inoviranja, praćenja i provođenja studijskih programa. Vanjske strane u formi poslovnih subjekata delegiraju stručne saradnike koji izvode određene dijelove nastavnog procesa na studijskom programu. Studenti se u ovom procesu konsultuju putem provođenja studentskih anketa.

2.2.2.2 Studijski programi su usklađeni sa naučnim i obrazovnim standardima i dostignućima određene naučne/umjetničke oblasti, zahtjevima srodnih naučnih oblasti u cilju sticanja multidisciplinarnih znanja, zahtjevima tržišta rada i međunarodnih reformskih procesa

Koncepcija studija usklađena je s evropskim modelom studija koja se zasniva na Bolonjskoj deklaraciji. Studijski program Ekonomija II ciklus ima kompatibilnost sa ostalim studijima iste vrste u Bosni i Hercegovini i Evropi. Da bi se studentima omogućila prepoznatljivost, studijski program je usaglašen i uporediv sa studijskim programima u EU, okruženju i BiH, koji studij Ekonomije organizuju po modelu 4+1+3.

Pojedino nastavno osoblje prati evropske standarde (AACBS, EFMD) iz oblasti putem prisustva radionicama koje se organizuju u Bosni i Hercegovini. Komisija konstatuje da je nastavno osoblje studijskog programa opredijeljeno za redovno praćenje međunarodnih

reformskih procesa koji mogu uticati na predmetni studijski program s ciljem osiguranja njegove održivosti.

Sporadično se prati zapošljivost diplomiranih studenata, i posmatraju se ukupni podaci o stanju nezaposlenosti na osnovu podataka dostupnih na sajtu Zavoda za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, pri čemu je trenutno najviše nezaposlenih VSS kadrova Ekonomista 473 (podaci iz Septembra 2024.), pri čemu nije moguće utvrditi koliku nezaposlenost čine diplomirani kadrovi sa predmetnog studijskog programa, zbog nemogućnosti baze podataka Zavoda da osigura takvu vrstu podataka.

Studijski program može biti bolje usklađen sa tržištem rada u pogledu potencijalnih inoviranja u skladu sa globalnim trendovima ekonomskog poslovanja, boljim znanjem engleskog jezika, realizacijom većeg broja projekata.

Tržište rada putem sporadičnog učešća u neformalnom Poslovnom savjetu fakulteta daje odgovarajuće smjernice u pogledu potrebnih budućih neophodnih znanja i vještina za egzistenciju na tržištu rada, što se takođe čini i putem kontakata nastavnika i saradnika sa predstavnicima tržišta rada.

Postojanje adekvatnih mehanizama koji prosljeđuju informacije sa tržišta rada o ponudi i potražnji za radnom snagom ka kreatorima politike obrazovanja bi doprinijelo usklađivanju veze obrazovnog sistema i tržišta rada u Bosni i Hercegovini, a takođe i u Tuzlanskom kantonu, što je izvan opsega moći predmetnog studijskog programa i samog fakulteta.

2.2.2.3 Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su jasno definirani i podudarni sa sadržajem studijskih programa i nivoom ciklusa studija i u skladu su sa strategijom ustanove. Ciljevi studijskog programa i ishodi učenja su uporedivi sa istim i/ili sličnim programima na visokoškolskim ustanovama u BiH i inostranstvu

Studijski program Ekonomija na Univerzitetu u Tuzli sadrži ciljeve i ishode učenja. Ciljevi programa su postavljeni kako bi omogućili studentima sticanje kompetencija za rješavanje ekonomskih problema, provođenje naučno-istraživačkih projekata, analizu složenih ekonomskih tema i objavljivanje rezultata istraživanja. Ishodi učenja naglašavaju praktičnu primjenu znanja, kritičko razmišljanje i profesionalni razvoj. Program je usklađen sa Zakonom o visokom obrazovanju TK, Statutom Univerziteta i smjernicama za inoviranje nastavnih planova, pri čemu kontinuirane inovacije od 2011/12. do 2023/24. godine potvrđuju njegovu relevantnost i prilagodljivost savremenim potrebama tržišta rada.

Međutim, analiza pokazuje da su pojedini smjerovi unutar programa strukturno i tematski više orijentisani prema Poslovnoj ekonomiji nego prema programu Ekonomiji kao akademskoj disciplini. Iako smjerovi pružaju praktične vještine relevantne za tržište rada, oni se više fokusiraju na primijenjene poslovne oblasti, što može dovesti do nejasnoća u pozicioniranju ovog programa.

Dodatno, poređenje sa studijskim programima na Univerzitetu u Beogradu i Univerzitetu u Osijeku, koji su primarno usmjereni na Poslovno upravljanje i Poslovnu ekonomiju, nije potpuno adekvatno s obzirom na to da program u Tuzli ima fokus na Ekonomiju.

2.2.2.4 Ishodi učenja su utvrđeni i navedeni na svakom nivou studijskog programa, te su povezani sa standardima kvalifikacija, Kvalifikacijskim okvirom u BiH i Okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (FQ-EHEA)

Ishodi učenja su navedeni u dokumentu „Izmjene i dopune studijskog programa II ciklusa studija Odsjek: Ekonomija“. Dokument je u primjeni od ak. god. 2023-2024. i u njemu su navedeni ishodi koji se stiču kvalifikacijom (diplomom) po završetku programa na II ciklusu i pet njegovih usmjerenja: Marketing, Računovodstvo i revizija, Finansije, bankarstvo i osiguranje, Menadžment i Makroekonomski menadžment. Navedene kompetencije i vještine odgovaraju Kvalifikacijskom okviru u BiH i Okviru kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja. Međutim, nema matrice koja bi pokazala predmete programa mapirane s njihovim ishodima učenja tako da se ne može sa sigurnošću tvrditi da su ishodi u okviru programa postignuti.

Uvidom u silabuse predmeta dolazi se do zaključka da ne postoji adekvatno konstruktivno poravnanje. Ishodi učenja na razini predmeta nisu u potpunosti usklađeni s programskim ishodima. Uprava Fakulteta ishode učenja na razini programa usklađuje postupno i to im predstavlja izazov. Na početku svake akademske godine semestra se radi evaluacija silabusa. Formu silabusa usvaja Senat i oni su sadržajno ujednačeni no rubrika „Internet web reference“ u većini silabusa nije ispunjena, a istovremeno je literatura u većini silabusa vrlo starog datuma.

Ishodi učenja (kao i predmeti) iz studijskog programa Ekonomija se djelomično preklapaju sa programom iz Poslovne ekonomije i tu ne postoji potrebno razgraničenje.

Prema navodu Uprave Fakulteta trenutno nema edukacija nastavnika vezanih uz upravljanje kvalitetom jer su zadnjih pet godina radili na organizacijskim promjenama i digitalizaciji. Također, Uprava smatra da je za bolje upravljanje sustavom kvalitete na razini institucije neophodno više administrativnog osoblja.

Ishodi učenja predmeta su u pojedinim silabusima ispisani na neadekvatan način. Naime, u njima se ishodi ne opisuju aktivnošću koju će studenti obaviti kako bi postigli ishod. Na primjer, kod ishoda učenja na predmetu „Ekonomске integracije“ piše da će: „Na kraju semestra/kursa uspješni studenti, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, biti će osposobljeni da bolje razumiju...“. Na predmetu „Savremena organizacija i menadžment“ stoji: „Nakon uspješnog okončanja obaveza na predmetu studenti će biti sposobni da razumiju savremene trendove u organizaciji i menadžmentu u 21.stoljeću, poznaju vrste i karakteristike savremenih organizacionih oblika, savremene koncepte i teorije menadžmenta, razumiju trendove upravljanja savremenim organizacijama, kao i promjenjivo okruženje u kom savremene organizacije djeluju.“

Konačno, ne postoji jasna razlika između kompetencija koje će studenti steći i ishoda učenja na predmetima.

2.2.2.5 Nastavni plan i program sadrži minimalno: pregled obaveznih i izbornih predmeta, okvirni sadržaj nastavne materije za svaki od predmeta (podijeljenu prema broju sedmica/nastavnih jedinica u sklopu jednog semestra), opterećenje studenta po predmetu, bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu u skladu sa ECTS-om, načine provjere i vrednovanja kontinuiranog sticanja znanja studenta, bodovnu ECTS vrijednost završnog rada na I i II ciklusa studija, ovisno o statusu ustanove, metode osiguranja kvaliteta, listu obavezne i dopunske literature za svaki pojedini predmet,

obaveznu i specifičnu opremu za izvođenje programa/predmeta prema zahtjevima naučne/umjetničke oblasti

Nastavni plan i program drugog ciklusa studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli za studijski program "Ekonomija" obuhvata ključne elemente potrebne za osiguranje kvalitetnog obrazovanja na II ciklusu studija. Plan uključuje pregled obaveznih i izbornih predmeta, okvirne sadržaje nastavne građe za svaki predmet, studentsko opterećenje izraženo kroz broj sati i ECTS bodova, kao i definisane metode provjere i vrednovanja kontinuiranog sticanja znanja.

Program precizira bodovnu vrijednost završnog rada. Lista obavezne i dodatne literature za svaki predmet također je sastavni dio plana, omogućavajući studentima strukturiran i organizovan pristup učenju i istraživanju.

Iako program pokriva sve osnovne zahtjeve, analiza syllabus-a pojedinih predmeta otkriva određene razlike u načinu njihove izrade. Pristup kreiranju syllabus-a pokazuje raznolike prakse, što dovodi do varijacija u detaljnosti opisa metoda nastave, sadržaja i načina evaluacije.

Za unapređenje kvaliteta nastavnog plana i programa preporučuje se jasnije razdvajanje nastavnih metoda i metoda evaluacije. Definisanje nastavnih metoda, poput predavanja, vježbi, timskog rada i studija slučaja, kao odvojenih od metoda evaluacije, uključujući pismene testove, projekte, usmene ispite i seminarske radove, osiguralo bi veću transparentnost i dosljednost u izvođenju nastave.

Također, preporučuje se standardizacija izrade syllabus-a kako bi svi predmeti imali ujednačenu strukturu i nivo detalja. Uvođenjem standardizovanih syllabus-a studentima bi se pružilo jasnije razumijevanje sadržaja predmeta, očekivanih ishoda učenja i metoda evaluacije, čime bi se dodatno unaprijedila usklađenost nastavnog plana sa standardima osiguranja kvaliteta.

2.2.2.6 Visokoškolska ustanova osigurava: interdisciplinarnost/multidisciplinarnost plana i programa, internacionalizaciju nastavnog plana i programa, interakciju sa profesionalnom praksom, realizaciju praktične nastave i aktivno učešću studenata u naučnom/umjetničkom istraživanju u okviru studijskog programa

Studenti sporadično učestvuju u naučnom istraživanju. Na osnovu razgovora sa studentima utvrđeno je da su studenti više zauzeti sa obavezama redovnog studiranja što ostavlja manje vremena da se posvete istraživačkom radu na ovom ciklusu studija. Komisija se uvjerila u postojanje naučnih radova nastavnika i saradnika sa studentima predmetnog studijskog programa u objavljenim zbornicima radova. Na osnovu predočenih dokaza Komisija je utvrdila da asisteti i viši asistenti fakulteta kao studenti II ciklusa studija učestvuju u prijavama projektnih prijedloga (2 u 2023. godini i 2 u 2024. godini), kao i u naučnim radovima što je predočeno zbornikom radova.

Studenti su učestvovali u takmičenjima na nivou Univerziteta u start-up idejama organizovanom u okviru međunarodnom SUCCESS projekta, kao i u okviru Festivala preduzetničkih ideja koji se organizuje svake godine zajedno sa srednjim školama Tuzlanskog kantona.

Komisija nije utvrdila internacionalizaciju nastavnog plana i programa, što predstavlja oblast u kojoj mogu da ostvare značajna unapređenja.

Ne postoji obaveza podjele strukture predmeta predmetnog studijskog programa na osnovne, stručne, usko-stručne, komplementarne, opšte, završni rad, tako da Komisija nije ustanovila ovakvu, ali ni sličnu podjelu.

Multidisciplinarnost plana i programa nije osigurana na ovom nivou studija.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Znatna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Edukacija i profesionalni razvoj nastavnog osoblja

- **Programi obuke** – Organizovati edukacije za nastavno osoblje s ciljem unapređenja kompetencija, inovativnih nastavnih metoda i primjene ishoda učenja u nastavnom procesu.
- **Pisanje projekata** – Stimulisati edukacije za razvoj vještina pisanja istraživačkih i međunarodnih projekata kako bi se povećala konkurentnost Fakulteta u oblasti istraživanja i razvoja.

2. Analiza i unapređenje nastavnog programa

- **Matrica ishoda učenja** – Razviti matricu predmeta i ishoda učenja radi osiguranja njihove međusobne usklađenosti i postizanja ciljeva programa.
- **Konstruktivno poravnanje** – Detaljno analizirati silabuse kako bi se osigurala usklađenost ishoda učenja, nastavnih metoda i metoda evaluacije.
- **Revidiranje programa** – U narednoj reviziji programa potrebno je posvetiti posebnu pažnju usklađivanju predmeta i smjerova sa nazivom programa, s ciljem postizanja veće relevantnosti i fokusiranosti nastavnih sadržaja.
- **Ažuriranje referenci** – Potaknuti profesore na uključivanje aktuelnih internet izvora i literature u silabuse kako bi studenti imali pristup savremenim informacijama i istraživanjima.

3. Unapređenje kvaliteta i povezivanje s praksom

- **Koordinator za kvalitet** – Predložiti zapošljavanje osobe u Uredu za kvalitet koja će biti zadužena za kontinuirano praćenje i unapređenje studijskih programa.
- **Anketiranje poslodavaca** – Svake dvije godine provoditi ankete među privrednim subjektima radi procjene zadovoljstva diplomiranim studentima, unapređenja saradnje i uvođenja inovacija u nastavne sadržaje.
- **Praktična nastava** – Povećati broj sati praktične nastave, fokusirajući se na timski rad, studije slučaja i sticanje konkretnih vještina potrebnih na tržištu rada.

4. Internacionalizacija studijskih programa

- **Usklađivanje s globalnim trendovima** – Internacionalizovati ishode učenja i uskladiti nastavni program s globalnim ekonomskim trendovima i praksama kako bi studenti postali konkurentniji na međunarodnom tržištu rada.

- **Engleski jezik** – Unaprijediti poznavanje engleskog jezika kroz veći broj predmeta i literature na engleskom jeziku.
- **Dvostruke diplome** – Razviti saradnje sa stranim visokoškolskim ustanovama u cilju kreiranja programa dvostrukih diploma.

5. Alumni mreža i zapošljivost studenata

- **Formiranje alumni kluba** – Osnovati alumni klub i nabaviti softver za praćenje karijera bivših studenata, uključujući ankete o zapošljivosti i vremenu do prvog zaposlenja.
- **Povezivanje s tržištem rada** – Podstaci alumniste da putem softvera ili veb stranice Fakulteta objavljuju konkurse za zapošljavanje u svojim organizacijama kako bi olakšali studentima pristup tržištu rada.

6. Akademska podrška i istraživački rad

- **Razvoj istraživačkih kompetencija** – Podsticati studente na aktivno učešće u pisanju istraživačkih radova kako bi se pripremili za nastavak studija na višim ciklusima i unaprijedili akademske vještine.

2.2.3. UČENJE, PODUČAVANJE I VREDNOVANJE USMJERENI NA STUDENTA

2.2.3.1 Akademske osoblje koje izvodi nastavu je prethodno pripremljeno i motivirano za tu aktivnost, te u pripremi za tu aktivnost uzima u obzir rezultate anketa evaluacije kvaliteta učenja i poučavanja od strane studenata

Nastavnici su općenito motivirani i dobro informirani putem platforme na kojoj su dostupne sve potrebne informacije. Uzimaju se u obzir rezultati anketa koje popunjavaju studenti, a koje se odnose na njihovo zadovoljstvo nastavom i nastavnicima. Kroz pitanja u upitniku studenti daju i informacije o tome koliko nauče u okviru predmeta u odnosu na broj ECTS-a koji on nosi.

Rasprava o evaluacijama se obavlja na Vijeću gdje dekanica generalno iznese potencijalne nedostatke, a nastavnici pojedinačno dobiju svoje rezultate evaluacija.

Ukoliko su pojedini nastavnici lošije ocijenjeni od njih se traži da iznesu prijedloge mjera za poboljšanja. U krajnjem slučaju, radi se promjena nastavnika (ili predmeta ukoliko se radi o izbornom predmetu). Dojam je da rezultati anketa, osobito otvoreni odgovori, motiviraju profesore na poboljšanja. Naime, anketa je anonimna i studenti u otvorenim odgovorima vrlo iskreno iznose mišljenja.

Od ak. god. 2022/2023. anketa nije obrađena i razmatrana jer je izlaznost bila manja od 30% pa se to, u skladu s pravilima na razini Univerziteta, sagledalo samo zbirno. Osim što se prate rezultati anketa po pitanjima u anketama, i sama pitanja se mijenjaju i osuvremenjavaju. Zadnja stopa odgovora na anketiranje bila je 56%, a trenutno je anketiranje postavljeno na novoj e-platformi eUniversity koja je u primjeni od akademske 2023/24. godine nakon čega će se vidjeti hoće li to donijeti i neka poboljšanja.

2.2.3.2 Akademsko osoblje motivira i uključuje studente na preuzimanje aktivne uloge u istraživačko, naučno-istraživačkom i nastavno-obrazovnom procesu uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku

Akademsko osoblje redovito informiše, motivira i uključuje studente u razne aktivnosti fakulteta. Konsultacije sa studentima se redovito održavaju, a po iskazima studenata, mnogi su uključeni i u razne dodatne aktivnosti u okviru istraživačkog i nastavnog procesa. Pojedini doktorandi i studenti su angažirani u okviru nastave na vježbama. Jedan student navodi da ga profesorica iz područja računovodstva potiče da zajedno objave rad iz područja njegovog interesa.

Iz projektnih prijedloga koje su sastavljali nastavnici predmetnog studijskog programa vidi se da u njima sudjeluju i brojni studenti. Studenti su također koautori mnogih radova izloženih na ICEI međunarodnoj naučnoj konferenciji, a potom i objavljenih u okviru zbornika.

2.2.3.3 Studenti se ocjenjuju kroz javno dostupne procedure za pravedno, transparentno i dosljedno ocjenjivanje, kao i kroz različite oblike provjere znanja i vještina u skladu sa specifičnostima i postavljenim ciljevima studijskog programa

Pravičnost, transparentnost i dosljednost u ispitivanju i ocjenjivanju studenata definiše Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata na Univerzitetu u Tuzli. Ovim Pravilima se bliže uređuju uslovi i način polaganja ispita na Univerzitetu u Tuzli, odnosno na fakultetima/ akademiji u sastavu Univerziteta, organizacija i postupak polaganja ispita, način ocjenjivanja studenata, zaštita prava studenata, kao i druga pitanja od značaja za polaganje ispita i ocjenjivanje.

Provjere znanja i vještina su javno dostupne u objavljenim silabusima svih predmeta studijskog programa, a studentima se prezentuju na početku svih oblika nastave. Ciljevi studijskog programa su takođe dostupni, međutim komisija konstatuje neusaglašenost između ishoda učenja objavljenih na nivou predmeta sa ishodima učenja na nivou ukupne kvalifikacije.

2.2.3.4 Procedure ocjenjivanja regulišu: organizaciju testova i ispita, kriterije i metode ocjenjivanja od strane ispitivača i komisije, transparentnost ocjenjivanja i mogućnost žalbi studenata na ocjenjivanje

Studijski program "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli primjenjuje definisane i transparentne procedure ocjenjivanja koje su usklađene sa univerzitetskim pravilima, osiguravajući pravičnost i objektivnost u vrednovanju studentskih postignuća.

Organizacija ispita, kriteriji i metode ocjenjivanja, kao i prava studenata na žalbu, propisani su Pravilima o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata. Navedene mjere omogućavaju studentima jasan pregled obaveza i kriterija ocjenjivanja od početka semestra. Transparentnost se dodatno osigurava obavezom nastavnika da po završetku nastave obavijesti studente o ostvarenim bodovima kroz predisipitne aktivnosti.

Ocjenjivanje je kontinuirano i obuhvata bodovno praćenje rada studenata tokom nastave, predisipitnih obaveza i završnog ispita. Ovakav sistem omogućava praćenje napretka studenata i pravovremeno informisanje o njihovim rezultatima.

Pravo studenata na uvid u radove i polaganje ispita pred komisijom dodatno garantuje pravičnost ocjenjivanja, što je regulisano članom 11. Studenti mogu provjeriti tačnost ocjenjivanja i zatražiti dodatna pojašnjenja svojih rezultata.

Postupak žalbi na ocjenjivanje propisan je članovima 11–13 Pravila o ispitu i ocjenjivanju, kao i članom 211. Statuta Univerziteta u Tuzli. Studenti mogu uložiti prigovor na rezultate predispitnih aktivnosti i ispita, nakon čega komisija provjerava radove i donosi konačnu odluku.

Nadzor nad sprovođenjem procedura ocjenjivanja i žalbi vrše rukovodstvo Univerziteta, organizacione jedinice i Odbor za upravljanje kvalitetom, koji osiguravaju poštivanje pravila i zaštitu studentskih prava.

Iako program "Ekonomija" već pruža visok nivo transparentnosti i pravičnosti u ocjenjivanju, preporučuje se dodatna standardizacija metodologije ocjenjivanja kako bi se postigla veća dosljednost u primjeni nastavnih metoda i evaluacije. Jasno razdvajanje nastavnih metoda (predavanja, vježbi, timskog rada) od metoda evaluacije (testovi, projekti, seminarski radovi i usmeni ispiti) unaprijedilo bi preciznost nastavnog procesa i povećalo razumijevanje očekivanja kod studenata.

2.2.3.5 Visokoškolska ustanova ima proceduru koja definira postupak izrade, strukturu i vrednovanje završnog rada studenata određenog ciklusa studija, kao i prava obaveze studenta i mentora i uslove za mentorstvo

Studijski program "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli uspostavio je jasne procedure koje definišu postupak izrade, strukturu i vrednovanje završnog rada studenata, usklađene sa univerzitetskim pravilima i standardima kvaliteta. Na početku svake akademske godine, naučno-nastavno vijeće fakulteta imenuje Odbor za završne magistarske radove, koji se sastoji od neparnog broja članova, najmanje pet, uključujući najmanje jednog nastavnika iz svake naučne oblasti studijskog programa, pri čemu su Voditelj drugog ciklusa studija i Prodekan za naučno-istraživački rad članovi Odbora po funkciji, dok Voditelj rukovodi radom i predsjedava sjednicama. Članovi 14 i 15 Pravila studiranja na drugom ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli (Treći prečišćeni tekst) detaljno regulišu izbor, mandat i zaduženja Voditelja programa, čime se osigurava dosljednost u organizaciji i nadzoru postupka izrade i vrednovanja završnog rada. Prava i obaveze studenata obuhvataju izbor mentora u dogovoru sa Voditeljem i Odborom, pripremu i odbranu prijedloga teme, izvođenje istraživanja, izradu rada u skladu sa akademskim standardima, pravovremeno dostavljanje rada na pregled i konačnu odbranu pred komisijom imenovanom od strane Odbora. Mentori imaju zadatak pružanja stručnog vodstva i savjeta studentima, praćenje njihovog napretka i osiguranje usklađenosti rada sa metodološkim i naučnim standardima, te evaluaciju i odobravanje rada prije odbrane. Uslovi za mentorstvo definisani su univerzitetskim pravilima, uključujući potrebnu akademsku kvalifikaciju, istraživačko iskustvo i stručnost u relevantnoj oblasti. Program osigurava transparentnost i pravičnost u vrednovanju završnog rada kroz jasno definisane kriterije ocjenjivanja i proces odbrane, dok Odbor za završne radove nadgleda provođenje procedura, garantujući poštivanje akademskih standarda i zaštitu prava studenata.

Kako bi se dodatno unaprijedio kvalitet i ujednačenost završnih radova, preporučuje se definisanje kriterija minimalnih zahtjeva za izradu završnog rada. Ovi kriteriji bi mogli

obuhvatiti minimalni broj referenci, obaveznu primjenu određene metodologije, analizu podataka i preporučeni obim rada. Uvođenjem ovih standarda dodatno bi se osigurao konzistentan kvalitet radova i olakšala evaluacija njihovih postignuća.

2.2.3.6 Predstavnici studenata su uključeni u rad tijela visokoškolske ustanove čija je nadležnost upravljanje i donošenje određenih odluka o studijskim programima

Studenti su uključeni u ključna upravljačka tijela visokoškolske ustanove i njenih organizacionih jedinica (Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli), a što je propisano Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Kako je navedeno i u Samoevaluacionom izvještaju, a koji je dostavljen komisiji stručnjaka u propisanom roku pred posjetu Fakultetu:

“Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona, Statutom Univerziteta u Tuzli i drugima aktima Univerziteta u Tuzli propisano je učešće studenata u odlučivanju po akademskim pitanjima na Univerzitetu, odnosno po svim pitanjima od interesa za studente, a posebno u vezi sa pitanjima koja su od značaja za kvalitet nastave. U članu 51. stav (1), tačka (c) Statuta Univerziteta u Tuzli definisan je broj članova predstavnika studenata u Senatu 5 (pet) predstavnika studenata, predstavnika svih ciklusa studija što čini 15% od ukupnog broja članova Senata.“,

Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli, obavezan je predmetnim zakonom, te internim aktima, da osigura adekvatnu zastupljenost studenata u upravljačkim strukturama fakulteta. Zakon i interni akti ne preciziraju zastupljenost po ciklusima studija, već propisuju sumarnu zastupljenost i procenat studenata u upravljačkim strukturama.

Uvidom u dokumentaciju i naizmjeničnim ispitivanjem tokom posjete komisije stručnjaka, ustanovljeno je da predmetna ustanova poštuje i ispunjava kriterijume propisane zakonskim i podzakonskim aktima.

2.2.3.7 Visokoškolska ustanova ima uspostavljen mehanizam i procedure za podršku studentima za savjetovanje o budućem razvoju karijere

Ekonomski fakultet ima formalno uspostavljen alumni mrežu, sa obrascem za prijavu na zvaničnoj internet stranici fakulteta. Ustanova, kroz memorandume i sporazume o saradnji sa privredom, uspješno realizuje stručnu praksu za studente završne godine prvog ciklusa studija. Uviđa se da, saradnja s privredom kroz stručnu praksu, nudi neposredne prilike za zaposlenje u realnom sektoru svršenim studentima prvog ciklusa, a po obavljanju stručne prakse.

Karijerno savjetovanje, iako posredno prisutno, nije formalizovano osnivanjem karijernog centra kao podorganizacione jedinice fakulteta. Koncept centralizovanog univerziteta u koliziji je sa potrebama studenata predmetne VŠU, budući da, kroz iskustva studenata, savjetovanje se odvija centralizovano, odnosno na nivou Univerziteta u Tuzli, što u konačnici usložnjava diseminaciju i prijem informacija u vezi sa karijernim savjetovanjem studenata. Postojanje ovakvog centra je ključno za studente prvog ciklusa studija, budući da oni, uglavnom, još uvijek nisu aktivni učesnici na tržištu rada. Osnivanjem ovakvog centra, korist bi svakako ostvarivali studenti svih ciklusa studija.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Potpuna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Studentska reprezentativnost

- **Ravnopravna zastupljenost studenata** – Razmotriti izmjene i dopune internih akata Univerziteta i Fakulteta s ciljem osiguranja ravnopravne i ponderisane zastupljenosti studenata po ciklusima i studijskim programima. Poseban fokus treba biti na drugom ciklusu studija kako bi se osigurala pravedna i kvalitetna reprezentativnost studenata.

2. Karijerni i alumni centar

- **Osnivanje centra** – Razmotriti osnivanje karijernog i alumni centra kao podorganizacione jedinice Fakulteta radi jačanja komunikacije između studenata, administrativnog i nastavnog osoblja, te pružanja podrške u karijernom savjetovanju.
- **Uključivanje viših ciklusa** – Uključiti studente drugog i trećeg ciklusa studija u rad centra kako bi se omogućilo prenošenje znanja i iskustava aktivnih učesnika na tržištu rada.

3. Praćenje zadovoljstva i kvaliteta nastave

- **Anketiranje studenata** – Nastaviti i dodatno unaprijediti praksu praćenja zadovoljstva studenata putem anketa kako bi se osigurala redovna evaluacija i unapređenje nastavnog procesa.
- **Motivacija nastavnog kadra** – Koristiti rezultate anketa kao osnovu za motivisanje nastavnog osoblja i kontinuirano unapređenje kvaliteta rada.

4. Unapređenje sistema osiguranja kvaliteta

- **Zapošljavanje koordinatora za kvalitet** – Zapošljavanje osobe u Uredu za kvalitet zadužene za izradu i praćenje akcionih planova usmjerenih na unapređenje kvaliteta na nivou Fakulteta.
- **Specifične analize anketa** – Prilikom analize rezultata anketa uzeti u obzir specifičnosti disciplina i veličine studijskih programa kako bi se osigurala pouzdana procjena indikatora kvaliteta.

5. Standardizacija završnih radova

- **Definisanje kriterija** – Uvesti jasne kriterije za izradu završnih radova, uključujući:
 - Minimalan broj referenci,
 - Obuhvat rada i doprinos znanju koji se očekuje,
 - Elemente evaluacije,
 - Preporučeni obim rada, itd.

2.2.4 UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE I CERTIFICIRANJE

2.2.4.1 Upis studenata na studijski program bilo kojeg ciklusa vrši se na osnovu zakonskih odrednica, jasnih i transparentnih kriterija koji uključuju provjere znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata i uspjeh u prethodnom školovanju, a u skladu sa analiziranim društvenim potrebama i obezbijeđenim resursima za izvođenje programa. Konkurs za upis se javno objavljuje na web stranici ustanove i u medijima

Upis studenata na studijske programe prvog ciklusa studija vrši se transparentno, te se konkursi objavljuju na zvaničnoj Internet stranici Univerziteta, kao i u dnevnim novinama, što omogućava široku dostupnost informacija potencijalnim kandidatima. Rang liste su takođe javne, što doprinosi transparentnosti procedura.

Prijem studenata reguliše se pravilnicima i zakonima na nivou Tuzlanskog kantona i uključuje jasno definisane kriterijume, kao što su uspjeh iz prethodnog školovanje i rezultate kvalifikacionog ispita. Proces prijemnog/kvalifikacionog ispita je detaljno opisan, uključujući način formiranja konačne liste.

Ljudski i prostorni resursi za realizaciju programa adekvatno su obezbijeđeni za realizaciju programa, što jeste u skladu sa upisnim kvotama koje odobrava Senat Univerziteta uz saglasnost osnivača. Kandidatima je omogućeno pravno na žalbu na rezultate prijemnog ispita i/ili rang liste, što dodatno doprinosi pravednosti i transparentnosti procesa.

2.2.4.2 Procedure za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, a što podrazumjeva i priznavanje neformalnog i informalnog učenja su uspostavljene. Procedure za priznavanje su u skladu sa Lisabonskom konvencijom o priznavanju

Fakultet posjeduje jasno definisane procedure za priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, uključujući formalno i neformalno obrazovanje. Procedure su integrisane u pravilnike VŠU i javno su dostupne studentima.

Proces priznavanja kvalifikacija u potpunosti je usklađen sa odredbama Lisabonske konvencije o priznavanju, čime se osigurava standardizovan i pravičan pristup za sve kandidate. U proces priznavanja ulazi procjena ishoda učenja, relevantnost prethodno stečenih znanja te kompatibilnost studijskih programa. Priznavanje kvalifikacije obavljaju stručne komisije na nivou VŠU. Kandidatima su javno dostupne informacije i uputstva o procedurama priznavanja. Administrativno osoblje pruža podršku u svim fazama procesa.

Neformalno obrazovanje i učenje je prepoznato u formalnim procedurama, ali primjena je još uvijek u razvoju.

2.2.4.3 Diplomiranim studentima se dodjeljuje dokument koji pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja, te kontekst, razinu, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili

Diplomiranim studentima se, u skladu sa zakonskim propisima, izdaju diploma i dodatak diplomi. Dodatak diplomi detaljno pojašnjava stečene kvalifikacije, uključujući ostvarene ishode učenja, nivo studija, sadržaj i status završenog programa. Dokumenti (diploma i

dodatak diplomi) usklađeni su sa evropskim standardima i Bolonjskim procesom, što olakšava priznavanje kvalifikacija u međunarodnom kontekstu.

Dodatak diplomi uključuje informacije o sadržaju kvalifikacije, sistemu i pravilima studiranja, o postignutim rezultatima tokom studija prvog ciklusa, kompetencije i vještine koje daje diploma, te druge informacije u skladu sa propisima.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Potpuna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Digitalizacija procesa upisa i imatrikulacije

- Postepeno digitalizovati proces upisa i imatrikulacije, uz smanjenje potrebe za korištenjem štampanog materijala gdje god je to moguće, vodeći računa o smanjenju karbonskog otiska.
- Razmotriti implementaciju savremenih sistema, poput e-upisa i e-prijave, kako bi se unaprijedila efikasnost i dostupnost administrativnih usluga.

2. Priznavanje neformalnog obrazovanja

- Usavršiti i u potpunosti implementirati procedure za priznavanje neformalnog obrazovanja, osiguravajući jasne smjernice i kriterije za prepoznavanje i vrednovanje stečenih znanja i vještina.

2.2.5 LJUDSKI POTENCIJALI

2.2.5.1 Broj i kompetentnog akademskog (nastavnici i saradnici) i neakademskog osoblja za kvalitetnu realizaciju studijskog programa je u skladu sa odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje

Studijski program "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli raspolaže dovoljnim brojem kompetentnog akademskog i neakademskog osoblja za kvalitetnu realizaciju programa, u skladu sa aktima nadležnih obrazovnih vlasti koji propisuju kriterije za licenciranje. U akademskoj 2022/23. godini na programu je angažovano 10 nastavnika sa Univerziteta, uključujući 6 redovnih profesora i 4 vanredna profesora, pri čemu niko od njih nema dodatni angažman na drugim institucijama. Prosječna starosna dob akademskog osoblja iznosi 49,2 godine, pri čemu je prosječna starost redovnih profesora 54 godine, a vanrednih profesora 40,75 godina. U posmatranoj godini docenti i saradnici nisu učestvovali u izvođenju nastave na ovom programu.

Program dodatno osigurava potrebne resurse angažovanjem nastavnika i saradnika sa drugih fakulteta Univerziteta u Tuzli, dok su u pojedinim akademskim godinama angažovani i spoljni saradnici, što je vidljivo iz tabele podataka. Nastava vježbi u akademskoj 2022/23. godini realizovana je uz 20% učešća spoljnjih saradnika i 80% učešća stručnjaka iz prakse, čime je osigurana povezanost teorijskih i praktičnih znanja.

Analiza odnosa broja studenata i osoblja pokazuje da je omjer studenata po zaposlenom akademskom osoblju u akademskoj 2022/23. godini iznosio 2,10:1, dok je omjer po ukupno angažovanom osoblju 0,62:1. Odnos magistriranih studenata po zaposlenom osoblju bio je 0,9:1, a po ukupno angažovanom osoblju 0,26:1, što ukazuje na povoljne uslove za individualni rad sa studentima i mentorski pristup. Kada je u pitanju administrativno osoblje, omjer studenata po administrativnom osoblju u 2022/23. godini iznosio je 3,5:1, što dodatno potvrđuje adekvatnu podršku u organizaciji studijskog procesa.

Nastavni kadar pokazuje visok nivo kvalifikacija i usklađenosti sa normama opterećenja, pri čemu se u realizaciji programa, pored redovnih nastavnika, koriste i stručnjaci iz prakse, omogućavajući praktičnu primjenu stečenih znanja. Angažovanje spoljnjih saradnika i stručnjaka dodatno doprinosi kvalitetu nastave, posebno u segmentima vježbi koje zahtijevaju specifične praktične vještine. Analiza procentualne raspodjele sati vježbi pokazuje da je u prethodnim akademskim godinama postojala ravnoteža između angažmana spoljnjih saradnika i stručnjaka iz prakse, pri čemu se u posljednjoj posmatranoj godini značajno povećao doprinos stručnjaka iz prakse (80%).

Na osnovu navedenih pokazatelja, studijski program "Ekonomija" ispunjava kriterije za licenciranje, osiguravajući optimalan broj kvalifikovanih nastavnika i saradnika, kao i adekvatnu podršku administrativnog osoblja za kvalitetnu realizaciju programa.

2.2.5.2 Visokoškolska ustanova ima definiranu politiku upravljanja ljudskim potencijalima sa jasnim i transparentnim kriterijima za zapošljavanje akademskog osoblja, zaduženjima, opterećenjem i odgovornostima, kriterijima za profesionalni razvoj, napredovanje i stručno usavršavanje akademskog osoblja i mehanizme za praćenje rada akademskog osoblja sa mjerama za unapređenje

Postoji formalno usvojena politika upravljanja ljudskim potencijalima, odnosno Strategija razvoja kadrova i Uprava Fakulteta je svjesna kadrova koji im nedostaju. Ističu ograničenja pri zapošljavanju asistenata i rigorozne procedure koje bi bilo dobro napraviti fleksibilnijima. Fakultet radi na planiranju kadrova i akademsko osoblje u pravilu ispunjava uslove za izbor (ili reizbor) tako da to ne predstavlja izazov. No izazov predstavlja dolazak do novih asistenata i viših asistenata koje Fakultet, u skladu s procedurom, traži od Vlade. Senat je usvojio prijedlog za kadrove koji nedostaju no Vlada zapošljavanja odobrava u skladu s resursima. Fakultet vodi računa o novim zapošljavanjima pa tako da se u novoj akademskoj godini očekuju novi asistenti ukoliko to bude odobreno.

Za nastavno osoblje ne postoje formalni planovi i programi edukacije no postoje programi koje pohađaju svi nastavnici.

2.2.5.3 Visokoškolska ustanova primjenjuje pravične i transparentne procese i procedure kod zapošljavanja i unapređenja zaposlenih. Procedure su utvrđene unaprijed, javno su dostupne i usklađene su sa važećim zakonskim propisima. Članovi u sastavu komisije za izbor u zvanje akademskog osoblja su kompetentni u datoj naučnoj/umjetničkoj oblasti (poljima i granama) u kojoj kandidat traži izbor u zvanje

Komisija je utvrdila da se na predmetnom studijskom programu primjenjuju univerzitetske procedure za zapošljavanje, izbor u zvanje i promovisanje u više zvanje, koje su definisane Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statutom Univerziteta u Tuzli. Procedure zapošljavanja i unapređenja zaposlenih su javno dostupne i kao takve unaprijed

poznate. Članovima Statuta od 240-256. detaljno se definiše izbor akademskog osoblja sa neophodnim uslovima i kriterijumima za izbor. Izbor akademskog osoblja koje zasniva radni odnos vrši se javnim konkursom u postupku propisanim statutom visokoškolske ustanove i standardima u datoj struci. Konkurs se objavljuje u najmanje jednom dnevnom listu i na web stranici visokoškolske ustanove. Za pripremanje prijedloga za izbor u nastavnička zvanja, NNV imenuje komisiju od tri ili pet članova u istom ili višem zvanju od zvanja u koje se kandidat bira, a uz prethodno pribavljenu pisanu saglasnost svakog predloženog člana komisije za angažman u komisiji. Za izbor u saradnička zvanja imenuje se komisija od 3 člana. Većina članova komisija mora biti iz iste, a ostali članovi mogu biti iz srodne naučne oblasti/ katedre, odnosno nastavnog predmeta na koji se kandidat bira. Ukoliko se na konkurs za izbor u nastavničko zvanje prijavi više kandidata koji ispunjavaju uslove za izbor, pri izboru se koriste i sljedeći bodovni kriteriji: ukupan broj objavljenih publikacija (knjiga, članaka, studija i drugih publikacija), relevantnost časopisa u kojima je kandidat objavio publikacije s obzirom na govorno područje obuhvaćeno časopisom, baze u kojima je časopis indeksiran, te generalno međunarodni ugled izdavača kako objavljenih radova tako i knjiga, studija i monografija, broj i relevantnost projekata, domaćih i međunarodnih skupova (kongresa/konferencija itd.) na kojima je kandidat učestvovao u svojstvu izlagača, učešće u nastavi na univerzitetu, što je detaljnije opisano članom 258. Statuta Univerziteta.

Napredovanje zaposlenog akademskog osoblja se vrši putem internog konkursa, a nastavnik ili saradnik dužan je šest mjeseci prije isteka izbora u zvanje podnijeti zahtjev NNV za pokretanje procedure izbora, odnosno objavljivanja internog konkursa. Interni konkurs se objavljuje na web stranici Univerziteta. Cjelokupan postupak uređen je članom 254. Statuta Univerziteta.

2.2.5.4 Akademsko osoblje je posvećeno istraživačkom, odnosno naučno-istraživačkom i umjetničkom radu, posebno kroz međunarodne naučno-istraživačke projekte, te zajedničke aktivnosti mentora i studenta na iznalažanju grantova ili stipendija

U skladu sa statistikom nastavno osoblje ima dovoljan broj naučnih rezultata koji im omogućuje nesmetano prijavljivanje na izbor za konkurs u više zvanje. S tim u vezi, a u skladu sa prikazanim indikatorima kvaliteta, nastavno osoblje je u 2023. godini objavilo 17 naučnih radova u indeksiranim časopisima, 6 naučnih radova u neindeksiranim časopisima, 12 naučnih radova na konferencijama, 3 knjige, 18 učešća na konferencijama i skupovima, 1 komercijalni projekat u 2022. godini, 416 citata nastavnog osoblja identifikovanih Google Scholar.

Profesionalno usavršavanje nastavnika i saradnika nije na zadovoljavajućem nivou, a što je uslovljeno nedovoljnim finansijskim sredstvima za potrebe učešća na konferencijama i u naučnim projektima, te finansijske podrške prilikom sticanja naučnog stepena magistra i doktora nauka. Također, manjak opreme za naučno-istraživački rad, pa i nekih osnovnih resursa kao što je pristup bibliotečkim bazama podataka i nabavljanje literature predstavlja otežavajuće okolnosti. Preveliko opterećenje nastavnika izvođenjem nastave je problem, a samim time i nemogućnost nastavnika da se posvete naučno-istraživačkom radu.

Univerzitet posjeduje Fond za stipendiranje koji na osnovu javnog konkursa studenata odobrava stipendije u određenom iznosu, što je dostupno i studentima predmetnog studijskog programa.

2.2.5.5 Administrativnom i pomoćnom osoblju je omogućeno usavršavanje kroz učešće na obukama, posebno u vezi informatičkih sistema i sistema upravljanja

Politika upravljanja ljudskim resursima regulirana je važećim zakonima i aktima Univerziteta u Tuzli (Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statutom Univerziteta u Tuzli). Plan i program profesionalnog usavršavanja administrativnog i pomoćnog osoblja na nivou Ekonomskog fakulteta ne postoji jer se službe kao što su pravna, finansijska i tehnička nalaze se na nivou Univerziteta. Za pravnike i finansijsku službu se u okviru toga organiziraju konstantne edukacije. Univerzitet ima planove edukacije administrativnog osoblja.

Periodično se organiziraju obuke npr. obuka zaštite od požara, obuke iz oblasti stranih jezika i informacionih tehnologija koje omogućuju usavršavanje administrativnog i pomoćnog osoblja. Administrativno osoblje se dodatno obučava prilikom uvođenja novih informatičkih sistema za upravljanje informacijama, npr. informatički sistem za studentske službe. Administrativno osoblje ima mogućnost korištenja programa mobilnosti kao što su treninzi u sklopu projekata ERASMUS+, čiji se konkursi objavljuju redovno na Web stranici Univerziteta u Tuzli.

Uslovi za profesionalni razvoj zaposlenih, u pogledu načina i dužine okvirno su definisani Zakonom o visokom obrazovanju Tuzlanskog kantona i Statutom Univerziteta u Tuzli, a sam postupak i svrha su definisani Pravilnikom o usavršavanju zaposlenika i pravilnicima o izmjenama i dopunama pravilnika o usavršavanju zaposlenika.

Unatoč tome, osoblje Studentske službe Ekonomskog fakulteta izjavljuje da nikada nije bilo na nekom obliku edukacije. Profesionalno usavršavanje nastavnika i saradnika nije na zadovoljavajućem nivou, a što je uslovljeno nedovoljnim finansijskim sredstvima.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Znatna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Edukacija akademskog osoblja

- Izraditi kratkoročne planove i programe edukacije akademskog osoblja, uključujući sadržaje o savremenim pristupima nastavi i inovativnim nastavnim metodama.
- Stimulisati kontinuiranu edukaciju nastavnog osoblja u cilju unapređenja kompetencija za pisanje istraživačkih i međunarodnih projekata.

2. Planiranje kadrova i nova zapošljavanja

- Nastaviti s praksom strateškog planiranja kadrova i dosljedno ustrajati na opravdanim zahtjevima za nova zapošljavanja u cilju održavanja i unapređenja nastavnog procesa.

3. Profesionalno usavršavanje administrativnog i pomoćnog osoblja

- Razviti plan i program profesionalnog usavršavanja administrativnog i pomoćnog osoblja, s posebnim naglaskom na unapređenje vještina za korištenje informatičkog sistema i sistema upravljanja, te kontinuirano pratiti rezultate i primjenu stečenih znanja.

- Organizovati sistematske edukacije osoblja iz Studentske službe, uz mogućnost korištenja Erasmus sredstava za profesionalni razvoj i razmjenu iskustava.

4. Međunarodna saradnja

- Aktivno promovisati prilike za međunarodnu saradnju na Ekonomskom fakultetu među studentima, akademskim i administrativnim osobljem, uz poseban fokus na Erasmus programe i druge međunarodne inicijative.

2.2.6 RESURSI I FINANSIRANJE

2.2.6.1 Resursi za izvođenje studijskog programa koji u skladu sa Preporukama Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH i odgovarajućim aktom nadležne obrazovne vlasti koja propisuje kriterije za licenciranje su dostatni i dostupni studentima

Resursi za realizaciju studijskog programa "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli zadovoljavaju standarde propisane Preporukama Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH, kao i odgovarajuće akte nadležnih obrazovnih vlasti. Nastava se izvodi u zgradi Ekonomskog fakulteta, smještenoj na adresi Urfeta Vejzagića 8, sa ukupnom površinom od 2.660,8 m², od čega 947,3 m² čine učionički prostori, a informatički centar zauzima 87,9 m². Površina prostora po studentu kretala se između 4,04 m² i 2,90 m², što osigurava adekvatan prostor za izvođenje nastave i praktičnih aktivnosti. Učionice i sale opremljene su savremenom tehnologijom, uključujući projektore, televizore, pametne table, računare i internet pristup, omogućavajući kvalitetno izvođenje nastave. Fakultet redovno planira i realizuje nabavku novih materijalno-tehničkih sredstava kroz Pravilnik o javnim nabavkama, uz godišnje revizije efikasnosti korištenja resursa i planiranje ulaganja radi poboljšanja kvaliteta nastavnog procesa.

Obavezna i specifična oprema potrebna za realizaciju programa "Ekonomija" u skladu sa zahtjevima naučnih oblasti u potpunosti je dostupna. Biblioteka Ekonomskog fakulteta, kao dio Univerzitetske biblioteke, posjeduje 3.606 bibliotečkih jedinica, uključujući 1.900 jedinstvenih naslova relevantnih za program. Literatura je sistematski obrađena i dostupna kroz COBISS BiH bazu podataka, dok biblioteka nudi čitaonice opremljene računarima s internet pristupom i elektronskim bazama podataka kao što su MathSciNet, COBISS.net i CEOOL. Ovi resursi omogućavaju studentima i nastavnicima pripremu za nastavu, istraživanja i izradu završnih radova. Funkcionalnost tehničke opreme redovno se provjerava prije početka svakog semestra, a planirana izgradnja nove zgrade Fakulteta dodatno će unaprijediti prostorne i tehničke kapacitete.

U skladu sa zahtjevima licenciranja, Fakultet obezbjeđuje obaveznu i dopunsku literaturu za svaki predmet, čime se podržava realizacija nastavnih sadržaja i postizanje ishoda učenja. Posebna pažnja posvećuje se unapređenju tehničkih kapaciteta i redovnoj modernizaciji opreme, a računarski centar je dva puta unaprijeđen kroz međunarodne projekte, čime je povećan kvalitet praktične nastave i istraživanja. Sve navedeno potvrđuje da su resursi i finansiranje programa "Ekonomija" na drugom ciklusu studija u skladu sa standardima

licenciranja, omogućavajući kvalitetno izvođenje nastave i kontinuirano unapređenje obrazovnog procesa.

2.2.6.2 Obavezna i specifična potrebna opremu za izvođenje studijskog programa/predmeta prema zahtjevima naučne oblasti/uže naučne oblasti je dostupna. Visokoškolska ustanova, osigurava obaveznu i dopunsku literaturu za svaki pojedini predmet koja po sadržaju podržava realizaciju predmeta

Obavezna i specifična oprema potrebna za realizaciju studijskog programa u skladu sa zahtjevima naučnih oblasti i užih naučnih oblasti, u potpunosti je dostupna i podržava kvalitetnu realizaciju nastavnog procesa. Visokoškolska ustanova osigurava obaveznu i dopunsku literaturu za svaki predmet, čime se omogućava adekvatna podrška u izvođenju nastave i ostvarivanju predviđenih ishoda učenja.

Biblioteka Ekonomskog fakulteta, koja funkcioniše kao organizaciona jedinica Univerzitetske biblioteke Univerziteta u Tuzli, kontinuirano se razvija od svog osnivanja 2010. godine. Trenutno posjeduje 3.606 bibliotečkih jedinica, uključujući 1.900 jedinstvenih naslova, koji pokrivaju sve ključne oblasti relevantne za studijski program „Poslovna ekonomija“. Studenti imaju pristup literaturi potrebnoj za pripremu nastave, dublje izučavanje nastavnih sadržaja i izradu individualnih istraživačkih radova. Literatura je sistematski obrađena i dostupna kroz COBISS BiH bazu podataka, čime je olakšano pretraživanje i pristup bibliotečkoj građi.

Pored monografske građe, biblioteka raspolaže i doktorskim disertacijama, magistarskim radovima i završnim radovima prvog ciklusa studija. Ovi resursi dodatno unapređuju istraživačke kapacitete studenata i nastavnika, omogućavajući im kvalitetnu pripremu za izradu završnih i istraživačkih radova.

Biblioteka posjeduje čitaonicu opremljenu računarima sa internet pristupom, pružajući studentima adekvatan prostor za učenje i istraživanje. Osim štampanih materijala, dostupne su i elektronske bibliotečke baze podataka, uključujući MathSciNet, COBISS.net, COBISS.ba i CEOOL. Ove baze omogućavaju pristup relevantnim naučnim i stručnim publikacijama, dodatno podržavajući istraživačke aktivnosti studenata i nastavnika.

Korištenje bibliotečkih resursa regulisano je Pravilnikom o radu sa korisnicima usluga Univerzitetske biblioteke, dok su postupci vezani za izradu završnih radova i izdavanje UDK indeksa definisani posebnim pravilnicima. Ove procedure osiguravaju visok nivo standardizacije i podrške istraživačkom procesu, čime se unapređuje kvaliteta istraživanja i realizacija nastavnih aktivnosti.

Fakultet kontinuirano unapređuje svoje resurse kroz planirane investicije koje se realizuju putem godišnjeg Finansijskog plana i Plana nabavki. Značajan dio opreme i literature nabavlja se putem javnih poziva Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, kao i kroz realizaciju EU projekata i drugih međunarodnih inicijativa. Ove investicije omogućavaju nabavku savremene opreme i podržavaju kontinuirano unapređenje tehničkih kapaciteta Fakulteta.

2.2.6.3 Visokoškolska ustanova čini dostupnim studentima i akademskom osoblju dovoljan broj kompjuterskih prostorija sa pristupom internetu i biblioteku s adekvatnom prostorijom za čitanje, pretraživačima i naučnim i drugim bazama podataka

Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli raspolaže sa dovoljnim i dobro održanim kapacitetima, a koji se odnose na kompjuterske i slične sale i prostorije. Fakultet ima dobru pokrivenost bežičnim i ethernet internet sistemom sa zadovoljavajućim pristupom relevantnim softverskim paketima. Glede pristupa i/ili pretplate u okviru naučnih i drugih baza, fakultet nudi pristup biblioteci u fizičkom obliku i digitalnom obliku preko COBISS.bh baze.

Ostale baze nude se centralizovano na nivou Univerziteta u Tuzli i uključuju C.E.E.O.L. i MathSciNet, koje mogu biti od interesa studentima prvog, drugog i trećeg ciklusa, ali i nastavnicima i saradnicima fakulteta.

2.2.6.4 Visokoškolska ustanova prati realizaciju plana ulaganja u fizičke resurse i opremu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovnu djelatnost

Univerzitet u Tuzli sistematski planira i realizuje ulaganja u fizičke resurse i opremu neophodnu za naučno-istraživački rad i nastavno-obrazovne aktivnosti. Kako bi osigurao adekvatne prostorne i materijalne kapacitete, uključujući učionice, laboratorije, bibliotečke resurse, računarsku opremu te prostore za individualno i grupno učenje, Univerzitet svake godine izrađuje Finansijski plan i Plan nabavki. Ovi planovi obuhvataju sredstva za adaptaciju i održavanje objekata, nabavku nove opreme i obnovu bibliotečkih resursa s ciljem unapređenja nastavnog procesa i postizanja strateških ciljeva kvaliteta obrazovanja na svim studijskim programima.

Ekonomski fakultet, putem Ureda za naučno-istraživački rad (NIR), aktivno učestvuje na konkursima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za finansiranje i sufinansiranje naučno-istraživačkih i razvojnih projekata. Ovim sredstvima osigurava se nabavka najsavremenije opreme, čime se unapređuju uslovi za realizaciju nastavnog procesa i istraživačkih aktivnosti. Posebna pažnja posvećena je implementaciji međunarodnih projekata, posebno onih finansiranih iz EU fondova, koji omogućavaju nabavku moderne tehničke opreme. Kao primjer uspješnog unapređenja resursa, Računarski centar Ekonomskog fakulteta je dva puta opremljen savremenom tehnologijom, pružajući studentima i nastavnicima optimalne uslove za izvođenje praktične nastave i istraživačkog rada.

Fakultet također provodi komercijalizirane projekte, a ostvarena sredstva dodatno ulaže u unapređenje fizičkih kapaciteta i opreme. Transparentnost i efikasnost korištenja sredstava osiguravaju se kroz redovne godišnje finansijske izvještaje i revizije, omogućavajući kontinuirano poboljšanje uslova za izvođenje nastave i istraživanja. Ovim pristupom Univerzitet doprinosi unapređenju kvaliteta obrazovanja i ostvarenju svojih strateških ciljeva.

2.2.6.5 Visokoškolska ustanova osigurava kroz ugovorne odnose sa drugim VŠU i istraživačkim centrima mogućnost korištenja njihovih resursa

Univerzitet u Tuzli aktivno učestvuje u međunarodnim i domaćim projektima koji studentima i nastavnom osoblju omogućavaju pristup resursima drugih visokoškolskih institucija i istraživačkih centara. Kroz programe poput Erasmus+ i različite bilateralne ugovore, studenti i nastavnici mogu koristiti istraživačke resurse, laboratorijske kapacitete i tehničku opremu partnerskih institucija, čime se unapređuje kvalitet nastavnog procesa i istraživačkog rada. Pored međunarodne saradnje, Univerzitet ima čvrsto uspostavljene ugovorne odnose sa visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini, što uključuje realizaciju zajedničkih naučno-istraživačkih projekata, razmjenu nastavnog osoblja i pristup bibliotečkim i istraživačkim resursima drugih institucija. Ova međuuniverzitetska povezanost omogućava

razmjenu znanja i iskustava, dodatno unapređujući obrazovne i istraživačke kapacitete. Univerzitet u Tuzli, kroz ugovorne odnose sa domaćim i međunarodnim visokoškolskim institucijama, osigurava pristup širokom spektru resursa koji doprinose kvalitetu nastavnog procesa, naučno-istraživačkog rada i profesionalnog razvoja studenata i akademskog osoblja. Ovaj oblik saradnje omogućava korištenje savremene infrastrukture, tehničke opreme i istraživačkih kapaciteta, što značajno doprinosi realizaciji postavljenih obrazovnih i istraživačkih ciljeva.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Potpuna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

1. Unapređenje fizičkih i tehničkih resursa

- Nastaviti s planiranim ulaganjima u prostorne i tehničke kapacitete, uključujući izgradnju nove zgrade Ekonomskog fakulteta, kako bi se modernizovala infrastruktura i unaprijedili uslovi za izvođenje nastave i istraživačkih aktivnosti.
- Osigurati redovne revizije efikasnosti korištenja resursa i planirati dodatne investicije u savremenu opremu i tehnološka rješenja potrebna za nastavne i istraživačke procese.

2. Unapređenje bibliotečkih i digitalnih resursa

- Proširiti bibliotečke kapacitete nabavkom dodatnih naslova i osigurati pristup savremenim elektronskim bazama podataka kako bi se unaprijedila podrška istraživanju i učenju.

3. Internacionalizacija i institucionalna saradnja

- Proširiti međunarodnu saradnju kroz nove bilateralne sporazume i projekte u okviru programa poput Erasmus+ kako bi se ojačala razmjena studenata, nastavnika i istraživačkih resursa.
- Podsticati učešće nastavnog osoblja i studenata u međunarodnim projektima radi transfera znanja, tehnologija i najboljih praksi.

4. Planiranje i praćenje investicija

- Povećati učešće Fakulteta u međunarodnim projektima i apliciranju za sredstva EU fondova s ciljem nabavke moderne opreme i razvoja infrastrukturnih kapaciteta.

5. Digitalizacija i modernizacija administrativnih procesa

- Postepeno digitalizovati proces upisa, prijave i administrativnih procedura kako bi se smanjila potreba za štampanim materijalima i umanjio karbonski otisak.
- Implementirati platforme za e-upis, e-prijavu ispita i druge digitalne sisteme kako bi se povećala efikasnost administrativnih procesa.

6. Podrška istraživanju i nastavnom procesu

- Povećati ulaganja u informatičku opremu i softverska rješenja za podršku praktičnoj nastavi i istraživačkim projektima.

- Organizovati edukacije i radionice za nastavno osoblje u cilju jačanja kapaciteta za primjenu savremenih nastavnih metoda i istraživačkih alata.
- Nastaviti prijave na konkurse Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za sufinansiranje opreme i istraživačkih resursa.

2.2.7 UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA O STUDIJSKIM PROGRAMIMA

2.2.7.1 Sistem redovitog prikupljanja i obrade informacija o svim aspektima studijskih programa (o stopi uspješnosti studenata, napuštanju studija, zadovoljstvu studenata, zapošljivosti svršenih studenata i slično) je uspostavljen i koristi se za unaprijeđenja kvaliteta studijskih programa

Prikupljanje i obrada informacija je centralizovana na nivou Centra za QA. Svi podaci vezani za studijski program se dostavljaju na godišnjem nivou Centru za QA. Komisija se uvjerila na licu mjesta o podacima koji se prikupljaju iz informacionog sistema na fakultetu o podacima za studijski program. U pitanju su sljedeći parametri koji se mogu generisati za studente: lični podaci, kontaktni podaci, podaci o upisu, podaci o studentima na predmetu, podaci o uspjehu po predmetima, statistika izlazaka na ispite, podaci o uspjehu po ispitnim rokovima, podaci o uspjehu po ispitima, prosječne ocjene studenata, podaci o nepoloženim predmetima studenata, prava upisa, diplomanti, prosječno trajanje studija.

Svi navedeni podaci se koriste za unapređenje kvaliteta studijskih programa u skladu sa odlukama univerzitetskog Odbora za kvalitet, tijelu kojem se ovi podaci dostavljaju i tijelu koje ima pravo da predloži preventivne i korektivne mjere Senatu Univerziteta.

2.2.7.2 Visokoškolska ustanova redovno prikuplja i analizira podatke o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja, spolu, odnosu broja nastavnika i studenata, odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, kao i podatke anketiranja osoblja od strane studenata

Na nivou fakulteta iz informacionog sistema u dijelu za osoblje mogu se generisati sljedeći podaci: lični podaci, kontaktni podaci, podaci o angažmanu, podaci o angažmanu po predmetima, održana nastava, sumarni pregled održane nastave, aktivnosti po predmetima, pokrivenost nastave po predmetima, izbori u zvanja. Podaci o studentima se generišu iz studentske službe, a podaci o anketiranju na osnovu fizičke obrade anketnih listića putem izvještaja koji se dostavlja Naučno nastavnom vijeću na usvajanje.

Komisija je konstatovala postojanje svih parametara koji su relevantni za tumačenje ovog kriterijuma.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Potpuna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka:

1. **Digitalizacija studentskih anketa**
Preporučuje se uvođenje elektronskog sistema za sprovođenje studentskih anketa s ciljem smanjenja upotrebe papira, povećanja efikasnosti prikupljanja podataka i olakšavanja analize rezultata. Ova promjena omogućila bi bržu obradu informacija i unaprijedila transparentnost procesa evaluacije.

2. Modernizacija informacionog sistema

Neophodno je unaprijediti postojeći informacioni sistem tako da u potpunosti odgovara zahtjevima postavljenim u ovom kriterijumu. Poseban fokus treba staviti na integraciju svih traženih indikatora kvaliteta u jedinstvenu bazu podataka, čime bi se omogućilo jednostavnije generisanje izvještaja i praćenje ključnih pokazatelja performansi u realnom vremenu.

2.2.8 INFORMISANJE JAVNOSTI O STUDIJSKIM PROGRAMIMA

2.2.8.1 Visokoškolska ustanova objektivno i pravovremeno informiše javnost ažuriranim informacijama o svim aspektima odobrenih (licenciranih) i/ili akreditiranih studijskih programa koje nudi sa posebnim osvrtom na definirane ciljeve studijskih programa i ishode učenja. Podaci o akademskim karijerama zaposlenog i angažovanog osoblja su javno objavljeni. Minimum 50% od ukupnih informacija je na engleskom jeziku

Ekonomski fakultet redovno objavljuje informacije o studijskim programima na zvaničnoj Internet stranici i društvenim mrežama. Na stranici se nalaze podaci o ciljevima i ishodima učenja za sve cikluse studija, uključujući i I ciklus, kao i informacije o akademskim biografijama zaposlenih nastavnika i saradnika.

Veći dio sadržaja na stranici Fakulteta dostupan je na engleskom jeziku, čime se ispunjava zahtjev o dostupnosti najmanje 50% informacija na engleskom jeziku. Ono što nedostaje jesu silabusi i prateći dokumenti prevedeni na engleski jezik.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Potpuna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka:

- Preporučuje se potpuna uspostava engleske verzije sajta i prevoda svih relevantnih dokumenata na engleski jezik.

2.2.9 KONTINUIRANO PRAĆENJE, PERIODIČNA EVALUACIJA I REVIZIJA PROGRAMA

2.2.9.1 Procedure za periodičnu evaluaciju, unapređenje i prestrukturiranje postojećih studijskih programa su uspostavljene. Procedure uključuju mišljenja studenata i drugih unutrašnjih i vanjskih zainteresiranih strana

Procedure za periodičnu evaluaciju, unapređenje i prestrukturiranje postojećih studijskih programa na Univerzitetu u Tuzli, uključujući studijski program "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta, uspostavljene su i jasno definisane. Ove procedure regulisane su dokumentom "Procedure donošenja i evaluacije studijskih programa," koji je usvojen na sjednici Senata Univerziteta u Tuzli 20.04.2011. godine, a primjenjuju se na sva tri ciklusa studija.

Evaluacija i inoviranje studijskih programa provode se kako bi se osiguralo kontinuirano usklađivanje s razvojem naučnih oblasti i praktičnih potreba struke. Ciljevi i aktivnosti za osiguranje kvaliteta studijskih programa definisani su Strategijom razvoja Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli za period 2022–2027. godina. Evaluacija uključuje sistematsko

praćenje i predlaganje izmjena programa, kao i prikupljanje povratnih informacija od poslodavaca o znanjima, vještinama i kompetencijama diplomiranih studenata, putem anketa, tribina i okruglih stolova.

Samoevaluacija studijskog programa "Ekonomija" provedena je 2020. godine, a rezultati su pokazali značajno interesovanje za upis na ovaj program. Evaluacija se kontinuirano provodi kroz praćenje realizacije nastavnog plana, dostupnosti resursa za učenje, evaluacije studentskog iskustva i izvještaja o izvedenoj nastavi. Također, prati se usvajanje definisanih ishoda učenja, te se, u skladu s indikatorima njihove efikasnosti, prilagođavaju nastavne metode i metode procjene ishoda.

Posebnu ulogu u evaluaciji i unapređenju programa imaju vanjski subjekti, naročito firme s kojima Fakultet ima sklopljene ugovore o saradnji. Povratne informacije poslodavaca o kompetencijama zaposlenih diplomiranih studenata predstavljaju ključne indikatore kvaliteta programa. Uz to, Biro za zapošljavanje TK vodi evidenciju o broju nezaposlenih svršenih studenata, što dodatno doprinosi praćenju uspješnosti programa.

Iako su procedure za evaluaciju i unapređenje studijskih programa definisane potrebna su dodatna unapređenja kako bi se osigurala njihova efikasnija implementacija i praćenje rezultata. Trenutno postoji potreba za jačanjem mehanizama praćenja implementacije preporučenih mjera, uključujući razvoj alata za sistematsko praćenje napretka i analizu efekata poduzetih aktivnosti. Dodatno, predlaže se povećanje uključenosti vanjskih zainteresovanih strana, uključujući poslodavce i alumni mreže, kako bi se osigurala relevantnost nastavnih sadržaja u skladu sa potrebama tržišta rada. Potrebno je razviti obuke za nastavno osoblje s fokusom na primjenu inovativnih metoda podučavanja i procjene ishoda učenja, kao i jačanje kapaciteta za rad sa studentima kroz mentorsku podršku. Takođe, preporučuje se unapređenje sistema anketiranja studenata i povećanje transparentnosti u prezentaciji rezultata i planiranih mjera poboljšanja.

Zaključno, jačanjem ovih segmenata osiguranja kvaliteta može se značajno unaprijediti relevantnost, efikasnost i transparentnost evaluacija i mjera unapređenja studijskih programa, čime se dodatno osigurava usklađenost sa evropskim standardima kvaliteta

2.2.9.2 Visokoškolska ustanova periodično evaluira nastavni plan i program, nastavni proces, stepen realizacije ishoda učenja i njihovu relevantnost za tržište rada putem anketiranja studenata, akademskog i administrativnog osoblja, te povratne informacije koristi za inoviranje i unapređenja istog

Studijski program "Ekonomija" na drugom ciklusu studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli redovno prolazi evaluaciju nastavnog plana i programa, nastavnog procesa, stepena realizacije ishoda učenja i njihove relevantnosti za tržište rada. Proces evaluacije provodi se kroz anketiranje studenata, akademskog i administrativnog osoblja, kao i prikupljanje povratnih informacija od poslodavaca, što omogućava kontinuirano inoviranje i unapređenje programa.

Ekonomski fakultet je, u skladu sa Kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini, proveo samoevaluaciju 2020. godine, uključujući i samoevaluaciju studijskog programa "Ekonomija". Rezultati evaluacije pokazali su značajno interesovanje za upis na ovaj program, što potvrđuje njegovu relevantnost i atraktivnost.

Tokom praćenja realizacije programa kontinuirano se provjerava usvajanje definisanih ishoda učenja na zadovoljavajućem nivou. Na osnovu prikupljenih podataka prilagođavaju se nastavne metode i metode procjene ishoda učenja u skladu sa njihovom efikasnošću. Fakultet, shodno članu 21. (Procedure donošenja i evaluacije studijskog programa), prati plan izvođenja programa, raspoloživost resursa za učenje, studentske evaluacije nastavnog procesa, izvještaje o izvedenoj nastavi i druge relevantne indikatore.

Ipak, dodatni izazov ostaje zatvaranje kruga između prikupljanja povratnih informacija, sprovođenja korektivnih mjera i provjere njihovih efekata, što zahtijeva dalju pažnju i unapređenje sistema osiguranja kvaliteta.

2.2.9.3 Visokoškolska ustanova prati i evaluira realizaciju: akcionog plana internacionalizacije, benefite od potpisanih Ugovora o međunarodnoj saradnji, procenat stranih studenata i profesora; broj i napredak svojih studenata na stručnom usavršavanju u inostranstvu; upošljavanje diplomirani studenata i sl

Osnovni principi međunarodne saradnje sadržani su u Strategiji internacionalizacije Univerziteta u Tuzli, usvojenoj od strane Univerziteta u Tuzli 31.8.2018. godine, u kojoj se poticanje mobilnosti akademskog i administrativnog osoblja te studenata ubraja u važne aktivnosti međuuniverzitetske i međunarodne saradnje Univerziteta u Tuzli. Pitanje svih oblika mobilnosti regulisano je Pravilnikom o međunarodnoj mobilnosti, koji je usvojio Senat Univerziteta u Tuzli 30. 07. 2020. godine te Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o međunarodnoj mobilnosti koji je usvojen od strane Senata Univerziteta u Tuzli 8.3.2023. godine. Između ostalog, pomenutim pravilnicima uređena je vrsta i trajanje mobilnosti, postupak prijave, osnovne isprave, prava i obaveze studenata, uloga ECTS koordinatora na Fakultetu te kriteriji za mobilnost. Pravilnikom o međunarodnoj mobilnosti (član 7.) utvrđeni su sljedeći osnovni dokumenti kojima se definira program mobilnosti i na temelju kojih se priznaje ostvareni program: ugovor o učenju odnosno ugovor o stručnoj praksi, prepis ocjena (prije i poslije mobilnosti), potvrda o obavljenoj stručnoj praksi i nominacijsko pismo.

Prema Pravilima studiranja na I ciklusu studija student Univerziteta u Tuzli ima pravo da u toku studija provede određeno vrijeme (semestar ili studijsku godinu) na drugoj istosrednoj ustanovi visokog obrazovanja u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, ili na bazi bilateralnih ugovora između univerziteta. U skladu sa ugovorom koji student zaključuje sa univerzitetom, priznaje mu se ostvareni broj bodova. Na ove studente, analogno, primjenjuju se odredbe o pravima i obavezama dolaznih studenata na Univerzitetu u Tuzli.

Dolazni studenti sa drugih visokoškolskih ustanova iz zemlje i inostranstva na Univerzitetu u Tuzli mogu pohađati dijelove studijskog programa na Univerzitetu, u skladu s ugovorom između Univerziteta i odnosne visokoškolske ustanove.

Iako se radi na promociji međunarodne razmjene od strane Ureda u Sveučilištu, a informacije o programima Erasmus+ nalaze se na svim platformama, mobilnost je vrlo niske razine.

Na programu Poslovna ekonomija I ciklus na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli je, u posmatranom periodu, realizirano ukupno pet odlaznih i tri dolazne mobilnosti nastavnog osoblja. Mobilnosti studenata i administrativnog osoblja nema.

Na webu postoji lista predmeta koji se mogu izvoditi na engleskom jeziku.

Sudionici iz poslovne zajednice naglašavaju da bi studenti bili više konkurentni da znaju engleski jezik te da je potrebna prilagodba programa i predmeta u kontekstu EU integracija.

Postoji Centar za podršku studentima na nivou Univerziteta, no Ekonomski fakultet nema centar za upravljanje karijerama.

2.2.9.4 Kvalitet, savremenost i dostupnost resursa se evaluiraju putem anketiranja akademskog osoblja i studenata

Pored redovne studentske ankete fakultet na sopstvenu inicijativu koristi dodatnu anketu kojom procjenjuje kvalitet, savremenost i dostupnost resursa od strane studenata, ali i od strane zaposlenog osoblja. Trenutno stanje se ocjenjuje kao zadovoljavajuće. Komisiji je predložen na uvid plan izgradnje novog kampusa u koji treba da se preseli Ekonomski fakultet, a što je plan koji treba da se realizuje u naredne 2 godine.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Znatna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

Unapređenje međunarodne vidljivosti i dostupnosti informacija:

- Potrebno je osigurati potpunu uspostavu engleske verzije web stranice Fakulteta i prevod svih relevantnih dokumenata na engleski jezik kako bi se unaprijedila međunarodna vidljivost i olakšala mobilnost studenata i osoblja.

Evaluacija i unapređenje studijskih programa:

- Razviti i implementirati dodatne alate za praćenje realizacije preporučenih mjera unapređenja, uključujući mehanizme za sistematsko praćenje napretka i analizu efekata poduzetih aktivnosti.
- Povećati uključenost vanjskih zainteresovanih strana, uključujući poslodavce i alumni mreže, u proces evaluacije i unapređenja studijskih programa kako bi se osigurala relevantnost sadržaja i ishoda učenja u skladu sa potrebama tržišta rada.
- Unaprijediti procedure za analizu prolaznosti studenata, ocjenjivanja i uspjeha po predmetima, te razviti strategije za poboljšanje nastavnog procesa i studentskih rezultata.

Podrška akademskom osoblju i inovativnim nastavnim metodama:

- Organizovati obuke za nastavno osoblje sa fokusom na implementaciju inovativnih metoda podučavanja, procjene ishoda učenja i rada sa studentima kroz mentorsku podršku.
- Razviti plan profesionalnog razvoja nastavnog osoblja koji će uključivati prilike za usavršavanje u pisanju projekata i primjeni savremenih nastavnih tehnologija.

Internacionalizacija i mobilnost studenata:

- Jačati kapacitete za promociju mobilnosti studenata i osoblja kroz međunarodne programe (npr. Erasmus+, CEEPUS, Mevlana) te povećati broj predmeta koji se izvode na engleskom jeziku.
- Uvesti dodatne aktivnosti za unapređenje kompetencija studenata u engleskom jeziku i prilagodbu programa u kontekstu EU integracija kako bi se povećala njihova konkurentnost na međunarodnom tržištu rada.
- Povećati transparentnost podataka o mobilnosti studenata i osoblja, uključujući jasno izvještavanje o broju odlaznih i dolaznih mobilnosti.

Jačanje sistema evaluacije resursa i podrške studentima:

- Nastaviti sa praksom anketiranja studenata i akademskog osoblja radi procjene kvaliteta, savremenosti i dostupnosti resursa, te unaprijediti analitičke alate za obradu podataka.
- Razviti plan implementacije za izgradnju novih prostornih kapaciteta i modernizaciju infrastrukture Fakulteta, uključujući kampus, kako bi se unaprijedili uslovi za izvođenje nastave i praktičnih vježbi.

Razvoj karijernog savjetovanja i podrške studentima:

- Razmotriti osnivanje karijernog centra na nivou Fakulteta koji bi pružao podršku studentima kroz savjetovanje, povezivanje sa poslodavcima i organizaciju radionica za razvoj vještina.
- Razviti strategiju za formiranje alumni kluba i nabavku softvera za praćenje zaposlenosti diplomiranih studenata, objavljivanje radnih ponuda i održavanje mreže kontakata sa bivšim studentima.

2.2.10 MOBILNOST AKADEMSKOG OSOBLJA I STUDENATA

2.2.10.1 Mobilnost akademskog osoblja i studenata na studijskom programu se promovira i unaprijeđuje putem zajedničkih prijava i učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inozemstva

Mobilnost akademskog osoblja se realizuje kroz programe kao što su ERASMUS+, Mevlana i CEEPUS programi, kao i kroz bilateralne sporazume sa univerzitetima u regionu i inostranstvu. Mobilnost je regulisana Pravilnikom o međunarodnoj mobilnosti Univerziteta u Tuzli.

Mobilnost studenata je omogućena kroz iste programe, a ostvaruju se odlazne mobilnosti u zemlje poput Hrvatske, Češke, Turske i Španije. Dolazne mobilnosti su uglavnom bile usmjerene iz programa ERASMUS+ i Mevlana, i najaktivnije su na nivou I ciklusa studija. Mobilnosti su podržane postojanjem ECTS koordinatora na svakoj članici Univerziteta, čija su zaduženja definisana pomenutim Pravilnikom.

Mobilnost administrativnog osoblja ostaje nedovoljna.

2.2.10.2 Mehanizmi za ostvarivanje bilateralne i multilateralne razmjene studenata sa inostranim visokoškolskim ustanovama kroz različite programe i mreže studentske

razmjene uz priznavanje vremena, ocjena i ECTS bodova ostvarenih tokom razmjene su uspostavljeni

Osnovni principi međunarodne saradnje sadržani su u Strategiji internacionalizacije Univerziteta u Tuzli i ostalim pripadajućim dokumentima koji su opisani i navedeni pod točkom 9.3.

Programe mobilnosti na nivou Univerziteta provodi i administrira Ured za međunarodnu i međuuniverzitetsku saradnju u saradnji sa fakultetima/ADU koji imenuju ECTS koordinate u naučno-nastavnom ili umjetničko-nastavnom zvanju koji pružaju stručnu i administrativnu podršku odlaznim i dolaznim studentima. Na tragu toga, Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Tuzli je na sjednici održanoj dana 11.11.2020. godine Odlukom broj: 02/3-5466-1/20-1 imenovalo ECTS koordinatora na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli.

Iako se koristi kalkulator za studentske obaveze kojim se računa broj sati u okviru ECTS-a, nema povratne informacije o tome koliko studenti rade u okviru ECTS-a. Procedura za priznavanje ECTS-a, odnosno predmeta je uspostavljena. Priznavanje ECTS-a s razmjene ide na način da predmet mora odgovarati 80% silabusa da bi bio priznat, a o tome odlučuje predmetni nastavnik.

Postoji procedura za priznavanje ispita s međunarodne razmjene. Student tako podnosi Zahtjev za priznavanje ispita koji potpisuje Dekan na prijedlog ECTS koordinatora. Literatura za studente je općenito nedovoljna, pogotovo na engleskom jeziku. Studenti izjavljuju da je malo primjera međunarodne suradnje.

Program „Poslovanje s EU“ koji bi trebao biti na engleskom jeziku je u proceduri koja nalaže da to odobri Senat, a potom i Ministarstvo.

Jača podrška Ureda za međunarodnu suradnju koji je na nivou Univerziteta bi omogućila bolju međunarodnu suradnju i projekte. S druge strane, postoji problem kadra koji bi pripremio nastavu na engleskom jeziku. Na Fakultetu ne postoji program dvostruke diplome.

2.2.10.3 Visokoškolska ustanova kadrovski i finansijski osnažuje kapacitete službi za međunarodnu saradnju i dvosmjernu mobilnost akademskog osoblja i studenata. Ova služba prati i evaluira mobilnost, te Senatu dostavlja godišnji Izvještaj o mobilnosti akademskog osoblja i studenata sa prijedlogom mjera za unaprijeđenje

Komisija je ustanovila dva zaposlenika u službi za međunarodnu saradnju Univerziteta koji djeluje centralizovano ka ostalim fakultetima u pravcu izvođenja aktivnosti. Službi za međunarodnu saradnju pomaže ECTS koordinator sa fakulteta koji je u naučno-nastavnom zvanju. ECTS koordinator Ekonomskog fakulteta zajedno sa ECTS koordinatorima drugih fakulteta čini Odbor ECTS koordinatora kao institucionalno tijelo koje zauzima i daje stavove u vezi sa međunarodnom saradnjom, ali i u vezi praksi sa odlaznim i dolaznim studentima.

Komisija je utvrdila postojanje izuzetno slabe zainteresovanosti studenata za internacionalizacijom u pogledu mobilnosti. Takođe nije ustanovljeno postojanje tutorskog sistema za dolazne studente i osoblje u mobilnosti na predmetni studijski program.

Komisija konstatuje 4 studenta koji su bili u mobilnosti sa predmetnog studijskog programa u Njemačkoj i Španiji tokom 2022/23 akademske godine, a 1 studenta u mobilnosti u Španiji tokom 2021/22 akademske godine. Tokom 2021/22 na studijskom programu Ekonomija jedan student iz Turske je došao u mobilnost. Takođe jedan student je došao na studijski program tokom 2020/21 akademske godine.

Služba za međunarodnu saradnju izvještava Senat Univerziteta o stanju mobilnosti.

Ocjena ispunjenosti kriterija: Znatna ispunjenost

Preporuke Komisije stručnjaka

Unapređenje međunarodne mobilnosti studenata i osoblja:

- Intenzivirati promociju programa međunarodne mobilnosti s ciljem povećanja dolazne mobilnosti studenata, uključujući razvoj dodatnih programa podrške, poput sistema studentskih mentora (buddy system), jezičkih kurseva i informativnih vodiča.
- Proširiti mogućnosti mobilnosti administrativnog osoblja kroz aktivno uključivanje u međunarodne programe razmjene i obuke.
- Ojačati bilateralnu i multilateralnu razmjenu studenata sa inostranim visokoškolskim ustanovama putem programa kao što su Erasmus+, CEEPUS i Mevlana, uz dodatno korištenje freemover opcija mobilnosti koje nudi CEEPUS.

Razvoj nastavnih kapaciteta za internacionalizaciju:

- Povećati broj predmeta koji se izvode na engleskom jeziku i osigurati dostupnost literature na engleskom jeziku kako bi se olakšala mobilnost studenata i unaprijedila međunarodna prepoznatljivost programa.
- Uvesti mehanizme za provjeru usklađenosti ishoda učenja i kompetencija sa međunarodnim standardima u okviru bilateralnih i multilateralnih sporazuma o razmjeni studenata.
- Razviti mogućnosti za dvostruke diplome kroz saradnju s inostranim univerzitetima, čime bi se povećala atraktivnost studijskog programa.

Podrška međunarodnoj saradnji i mobilnosti:

- Imenovati dodatne koordinate (npr. dva asistenta) za podršku međunarodnoj saradnji i kontaktiranje visokoškolskih ustanova iz Evropske unije radi sklapanja interinstitucionalnih ugovora koji omogućavaju bolju mobilnost.
- Aktivno promovirati mobilnost kao nagradu za izvrsnost, omogućavajući najboljim studentima da tokom studija posjete inostrane univerzitete i učestvuju u nastavi i praktičnim vježbama u trajanju od nekoliko mjeseci.
- Objavljivati uspješne primjere mobilnosti studenata kako bi se motivisali drugi studenti na učešće u programima razmjene.

3. Mišljenje o ishodu akreditacije

Komisija je u okviru postupka akreditacije klastera programa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli izvršila sveobuhvatnu analizu studijskih programa s ciljem procjene njihove relevantnosti, kvaliteta i usklađenosti sa trendovima u obrazovanju i potrebama tržišta rada. Analiza je obuhvatila sve programe uključene u klaster: Ekonomija (I ciklus), Menadžment u turizmu (I ciklus), Poslovna ekonomija (I ciklus), Ekonomija (II ciklus) i Poslovna ekonomija (II ciklus), pri čemu su sagledavane ključne prednosti, kao i područja koja zahtijevaju unapređenja u pojedinim programima. Na osnovu provedenog pregleda, Komisija je zaključila da programi unutar klastera ne pokazuju značajne razlike u pogledu sistema osiguranja kvaliteta. Osiguranje kvaliteta zasniva se na jedinstvenom sistemu i procedurama razvijenim od strane Univerziteta u Tuzli i Ekonomskog fakulteta, što rezultira ujednačenom ispunjenošću kriterija koji se procjenjuju tokom procesa akreditacije za svaki pojedinačni program.

Program Ekonomija na II ciklusu studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli pruža solidnu osnovu za sticanje teorijskih znanja i praktičnih vještina, obuhvatajući različite aspekte ekonomije i poslovanja. Program donosi određene prednosti i specifičnosti, ali analiza je ukazala na niz ključnih izazova koji zahtijevaju pažljivo osmišljene i ciljane mjere za unapređenje. Njihova implementacija mogla bi doprinijeti povećanju relevantnosti programa, unapređenju konkurentnosti i jačanju prepoznatljivosti studijskih programa.

Program "Ekonomija" uključuje smjerove koji se značajno oslanjaju na poslovne discipline, Stoga se preporučuje precizno razgraničenje između ovih programa kroz nazive, ciljeve i sadržaje kurikuluma, uz njihovu jasniju promociju prema ključnim zainteresovanim stranama.

Za unapređenje studijskog programa preporučuje se niz konkretnih mjera usmjerenih na jačanje njihove relevantnosti, prepoznatljivosti i konkurentnosti, kako u regionalnom tako i u međunarodnom kontekstu. Fokus je stavljen na preciznije definisanje ishoda učenja, usklađivanje smjerova sa nazivima programa, jačanje internacionalizacije, unapređenje praktične nastave i unapređenje sistema osiguranja kvaliteta. Ukupno gledano, fokus unapređenja studijskog programa, između ostalog, treba obuhvatiti:

1. Preciznije definisanje ishoda učenja

Ishodi učenja trebaju biti jasnije definisani i usklađeni s ciljevima programa i nastavnim sadržajem. Razvijanjem matrica ishoda učenja osiguraće se bolje praćenje postignutih rezultata i njihova povezanost sa trendovima u obrazovanju i privredi. Ova mjera će doprinijeti većoj transparentnosti i preciznijem mjerenju stečenih znanja i vještina, što će olakšati proces evaluacije i unapređenja programa, kao i bolje usklađivanje strukture smjerova i predmeta s nazivima programa.

2. Jačanje internacionalizacije

Internationalizacija studijskog programa zahtijeva dodatni razvoj, s posebnim naglaskom na povećanje broja predmeta na engleskom jeziku i jačanje mobilnosti studenata i nastavnog osoblja. Ove aktivnosti doprinose međunarodnoj prepoznatljivosti programa i povećavaju konkurentnost diplomiranih studenata.

3. Unapređenje sistema osiguranja kvaliteta

Preporučuje se unapređenje postojećeg sistema osiguranja kvaliteta kao strateškog okvira za kontinuirano poboljšanje studijskih programa kroz jasnije definisanje ishoda učenja, preciznije praćenje postignuća studenata i dosljednu analizu rezultata kako bi se identifikovala područja za unapređenje. Poseban naglasak treba staviti na usklađivanje nastavnih sadržaja s tržišnim potrebama i trendovima u obrazovanju, čime bi se dodatno ojačala relevantnost i konkurentnost programa.

Preporučene mjere postavljaju temelje za dalji razvoj studijskih programa, osiguravajući njihovu savremenost, fleksibilnost i prepoznatljivost u akademskom i profesionalnom okruženju.

S obzirom na to da su svi kriteriji ocijenjeni kao u potpunosti ili u značajnoj mjeri ispunjeni, Komisija daje pozitivno mišljenje i preporučuje akreditaciju studijskog programa na period od pet godina. Pregled ispunjenosti pojedinačnih kriterija navedenih u Izvještaju prikazan je u tabeli ispod.

Ocjena ispunjenosti kriterija:

Redni broj	Kriterij	Ocjena ispunjenosti kriterija
1.	Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa	Znatna ispunjenost
2.	Kreiranje i usvajanje studijskih programa	Znatna ispunjenost
3.	Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta	Potpuna ispunjenost
4.	Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje	Potpuna ispunjenost
5.	Ljudski potencijali	Znatna ispunjenost
6.	Resursi i finansiranje	Potpuna ispunjenost
7.	Upravljanje informacijama o studijskim programima	Potpuna ispunjenost
8.	Informisanje javnosti o studijskim programima	Potpuna ispunjenost
9.	Kontinuirano praćenje i periodična revizija programa	Znatna ispunjenost
10.	Mobilnost akademskog osoblja i studenata	Znatna ispunjenost

KOMISIJA:

Eldin Mehić, predsjednik

Maja Martinović, članica

Nenad Marković, član

Andrej Ševa, član

